מתוך הקדמת המחבר: ועיניכם תראינה בנים בני בנים כשתי לי זתים סביב לשלחנם,
חכמים ונבונים, ובתים מלאים כל טוב, גם עושר גם כבוד לא יסופו מזרעכם

גליון

זרע שמשון המבואר

פרשת כי תשא

אותיות ו׳ - ז׳

דרוש מתוך הספר המסוגל 'זרע שמשון' שחברו הגאון המקובל
האלוקי חסידא קדישא רבנו **שמשון חיים** ב״ר
נחמן מיכאל נחמני זלה״ה
מח״ס 'זרע שמשון' ו'תולדות שמשון'
שחי לפני כ-300 שנה בתקופת ה'אור החיים' ומקום קברו לא נודע
והבטיח שהלומד בחידושיו וספריו יזכה לישועות בבני חיי ומזוני
נלב״ע ו' אלול תקל״ט

דרוש מנוקד ומבואר בתוספת ציונים והארות
יו״ל על ידי מוסדות זרע שמשון
שע״י האיגוד העולמי להפצת תורת זרע שמשון

יו"ל ע"י האיגוד העולמי
להפצת תורת
"זרע שמשון"

לקבלת הגליון נא לשלוח למייל:
zera277@gmail.com

ארה"ב

הרב מנחם בנימין פאשקעס
ZERA SHIMSHON
C/O B PASKESZ 1645 48 ST
BROOKLYN NY 11204
347-496-5657
mbpaskesz@gmail.com

ארה"ק

הרב ישראל זילברברג
05271-66450

ניתן לשלוח תרומות והנצחות
לזכות ולע"נ ולקחת חלק בהוצאות
והפצת הגליונות והספרים.

ניתן להפקיד בבנק מרכנתיל (17) סניף 635
מספר חשבון 7171303028 ע"ש זרע שמשון,
כמו כן ניתן לתרום בכרטיס אשראי

זכות הצדיק ודברי תורתו הקדושים יגן מכל
צרה וצוקה, ויושפע על הלומדים ועל המסייעים
בני חיי ומזוני וכל טוב סלה
כהבטחתו
בהקדמת ספריו.

הוצאת והפצת קונטרס
'זרע שמשון המבואר'
נחרם לעילוי נשמת

האשה הצדקת מרת ריזל
בת ר' מיכאל הלוי ע"ה
גידלה בניה בעסירות לתורה ולחסד
הרבתה לגמול חסד בגופה ובממונה
והיתה עסייעת במאור פנים לעניים ושבורי לב
נלב"ע ג' שבט תשע"ט
תהא עליצת יושר
עבור בניה וכל משפחתה
ת.נ.צ.ב.ה.

יהי רצון
שהלימוד בספר הקדוש הזה
יהא לעילוי נשמת רוחה ונשמתה בעולם
העליון ובזכותן הגדולה של רבינו זי"ע
תתעלה מעלה מעלה עיחיל אל חיל
בגגזי מרומים להמליץ טוב בעד כל ישראל
שניזוושיע בתשוועת עולעים בב"א

לשותפות של ברכה בכל עת
מוקד זרע שמשון
ארץ ישראל 02-80-80-500
ארה"ב 347-496-5657

הודעה ובקשה!

השתדלנו להעמיק בדברי רבנו ולבארם כראוי עד היכן שמשגת ידינו, אולם דברי רבנו עמוקים מני ים ואין בכוונתנו כלל להתגדר ולומר שהשגנו את עומק דבריו ודעיוניו, ובודאי לא לקבוע במה שנכתב שזה הפירוש המוחלט בדבריו, ולכן אנו פונים אל כל הלומדים הי"ו, שבאם תמצאו דברים שאינם בראוי ואינם עולים בקנה אחד עם דברי חז"ל או רבותינו הקדמונים, בודאי לא על דבינו הקדוש זי"ע יהיה תלונתכם כי אם עלינו, ובקשתנו שטוחה לפי מהלומדים אשר יבין ומצא פירושים ודרכים יותר ראויים בהבנת דברי רבינו, אנא ממנו שימציאם לידינו בכדי שנוכל לתקנם ולשלבם במהדורות הבאות, ובזה יהיה חלקו עמנו בזיכוי הרבים.

כמו כן נשמח לקבל הערות והארות לשיפורים מכל סוג שהוא לתועלת הלומדים,
וכן באם תמצאו טעות ושגיאה מכל סוג שהוא, אנא תיידעו אותנו על כך ותבואו על הברכה.

פָּרָשַׁת כִּי תִשָּׂא

ו

מִדְרַשׁ יַלְקוּט (שמעוני פרשת תשא רמז שצא), 'וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם' וְכוּ' (שמות לא, טז), רַבִּי נָתָן אוֹמֵר, מִנַּיִן אַתָּה אוֹמֵר, שֶׁכָּל מִי שֶׁמְשַׁמֵּר אֶת הַשַּׁבָּת כְּתִקּוּנָהּ, מַעֲלֶה עָלָיו כְּאִלּוּ שָׁמַר כָּל הַשַּׁבָּתוֹת מִיּוֹם שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָעוֹלָם עַד שֶׁיְּחִיּוּ הַמֵּתִים, שֶׁנֶּאֱמַר 'וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל' וְכוּ', עכ"ל.

מַאֲמָרָם זַ"ל מִנַּיִן שֶׁכָּל מִי שֶׁמְשַׁמֵּר אֶת הַשַּׁבָּת כְּתִקּוּנָהּ מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ שָׁמַר כָּל הַשַּׁבָּתוֹת וְכוּ' עַד שֶׁיְּחִיּוּ הַמֵּתִים

וְהוּא תֵּימָא, דְּאֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ שָׂכָר מִמַּה שֶּׁלֹּא שָׁמַר. וְעוֹד,

זֶרַע שִׁמְשׁוֹן הַמְבוֹאָר

ו

הכנת צרכי השבת בערב שבת - תיקון לנשמות תתקע"ד דורות

דקדוקים בדברי המדרש שהשומר שבת כתקונה כשומר כל השבתות שבעולם

כתוב **בְּמִדְרַשׁ יַלְקוּט** (שמעוני פרשת תשא רמז שצא)[א], **על הפסוק** (שמות לא, טז) **'וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם וְכוּ' בְּרִית עוֹלָם', רַבִּי נָתָן אוֹמֵר, מִנַּיִן אַתָּה אוֹמֵר, שֶׁכָּל מִי שֶׁמְשַׁמֵּר אֶת הַשַּׁבָּת כְּתִקּוּנָהּ** - כהלכתה[ב], **שמַּעֲלֶה עָלָיו הכתוב, ונחשב לו לענין השכר הראוי לו, כְּאִלּוּ שָׁמַר את כָּל הַשַּׁבָּתוֹת שהיו מִיּוֹם שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא את הָעוֹלָם עַד סוף** קיומו, כְּשֶׁיִּחְיוּ הַמֵּתִים, שֶׁנֶּאֱמַר 'וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל' וְכוּ' אֶת הַשַּׁבָּת' - בשביל ששמר 'את השבת'[ג], אזי 'לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם' - מחשיבים לו כאילו עשה את כל השבתות שבכל הדורות שבעולם, מתחילת בריאתו ועד סופו, בזמן תחיית המתים, **עכ"ל.**

וְהוּא תֵּימָא - דברי הילקוט נראים כתמוהים, **דְּאֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ שָׂכָר מִמַּה שֶּׁלֹּא שָׁמַר** - על השבתות שהיו לפני שנולד, ושיהיו לאחר מיתתו[ד]. **וְעוֹד** יש

ציונים ומקורות

א. לשון הילקוט, רבי נתן אומר, מנין אתה אומר כל מי שמשמר את השבת כתקונה, מעלין עליו כאילו שמר כל שבתות מיום שברא הקדוש ברוך הוא עולמו עד שיחיו המתים, שנאמר 'ושמרו בני ישראל את השבת וגו'. **ב.** כך נראה שהוא פירושו הפשוט של 'כתיקונה'. אמנם רבינו בהמשך דבריו, מפרש באופן אחר. **ג. בגבול בנימין** (ח"א דרוש ג וילך הפטרה) פירש, שדרשו כן ממה שכתוב 'ושמרו' - בוא"ו החיבור, שבא לרבות את כל השבתות שעברו כבר. וראה עוד **בכלי יקר** (שמות לא, יג) מנין דקדק הילקוט מהכתוב לדרוש כן, ועיין שם בביאור דברי הילקוט. **ד. בזרע ברך** (בפרשתנו מהדורא א' ד"ה ובמדרש) עמד בזה, וז"ל, והא לכאורה קשה, למה כן. ואפשר לומר, דלהיות שבת משלים כל ימי

מַהוּ 'תְּתַקְּנֵהּ'. וְעוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק בַּפָּסוּק, שֶׁהֶזְכִּירוּ בּוֹ שְׁתֵּי פְּעָמִים 'שַׁבָּת'. וּבָרִאשׁוֹן אָמַר, 'וְשָׁמְרוּ' לְשׁוֹן שְׁמִירָה, וּבַשֵּׁנִי 'לַעֲשׂוֹת' לְשׁוֹן עֲשִׂיָּה.

וְנוֹדָע (שער הכוונות להאר"י ז"ל בענין ליל ו', חסד לאברהם מעין חמישי נהר ו), **כִּי בְּעֶרֶב שַׁבָּת מַתְחִיל לְהִתְנוֹצֵץ בָּאָדָם אֵיזוֹ הֶאָרָה שֶׁל נְשָׁמָה יְתֵרָה, וּכְמוֹ שֶׁפָּתוּב**

זֶרַע שִׁמְשׁוֹן הַמְבוֹאָר

להקשות על לשון הילקוט, מַהוּ הלשון 'שמשמר את השבת תְּתַקְּנֵהּ' שנקט, ולמה לא היה די שיאמר 'כל המשמר את השבת'.

וְעוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק בַּלשון הַפָּסוּק שהובא בילקוט, שֶׁהֶזְכִּירוּ בּוֹ שְׁתֵּי פְּעָמִים 'שַׁבָּת'[ה], וּבָרִאשׁוֹן - בפעם הראשונה אָמַר הפסוק, 'וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת' בלְשׁוֹן שְׁמִירָה, וּבַשֵּׁנִי - בפעם השניה, אמר הפסוק 'לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת', בלְשׁוֹן עֲשִׂיָּה[ו].

בערב שבת מתחילה הארת הנשמה יתירה

וְיש לתרץ, בהקדם מה שנוֹדָע (שער הכוונות ענין ליל ו', סב, א. חסד לאברהם מעין חמישי נהר ו)[ז], **כִּי בְּעֶרֶב שַׁבָּת מַתְחִיל לְהִתְנוֹצֵץ** - להאיר **בָּאָדָם, אֵיזוֹ הֶאָרָה שֶׁל נְשָׁמָה יְתֵרָה** שבאה אליו בשבת[ח], **וּכְמוֹ**

ציונים ומקורות

המעשה, שהרי השבת היא כנקודה אל המרכז וכידוע, ונמצא על ידי שבת נשלם כל יום, עד שכל אחד הוא במקום אלף שנה, כיומו של הקב"ה שהוא אלף שנה, באופן דששת ימים הללו הם שית אלפי שנין, ובזה נעשה כאילו שימר השבתות מיום שנברא העולם עד תחיית המתים, שהם שית אלפא דהוי עלמא כו', ע"כ. וז"ל **הפנים יפות** (ויקרא יח, ה), הענין הוא, כי תחילת בריאת האדם היה על מנת שישמור המצות ויחיה עד סוף העולם, שהוא זמן תחיית המתים, והיו כלולין בו כל הנשמות, וכשחטא ונגזר עליו מיתה, נתחלק לחלקים בדור אחר דור, לכך כשאדם שומר שבת בכל ימיו, נחשב לו כאילו היה כלול באדם הראשון, והיה חי עד זמן התחיה. ה. נראה שכוונת רבינו היא לשני דקדוקים: א. למה כתוב ב' פעמים שבת בפסוק, ולמה לא כתוב בקיצור, 'ושמרו בני ישראל את השבת לעשותה' וגו'. ב. למה שינה הכתוב בלשונו, שבתחילה נקט לשון שמירה, ולבסוף נקט לשון עשייה. ו. ראה גם **באור החיים** שעמד על השינוי בלשון הפסוק, וביאר בכמה אופנים. ז. ז"ל **שער הכוונות** (להרח"ו, שם ד"ה וזה החלי), ובתחילה נבאר ענין אחד שאמר לי מורי [האר"י] ז"ל, שקיבל מאדם אחד גדול, שאמר שקבלה היתה בידו מרבותיו, שכל מי שנקבר בערב שבת, אחר השעה ה' מן היום, שאין לו חיבוט הקבר. לפי שמן השעה הה', מתחיל תוספות קדושת שבת, ויש לו דין, כאילו נקבר בשבת עצמו. ואמר לי, כי זה סוד ה' יתירה של 'יום הששי', כי בכל הימים לא נזכר בהם ה', כמו ביום אחד, לא אמר 'האחד', וכן ביום ב' כו', אבל כאן נאמר הו', לרמוז כי בה' שעות מיום ו', תיכף סמך אליו 'ויכולו השמים והארץ' כו', ותיכף נחשב כאילו הוא יום שבת, ולכך סמך הו' ויכולו כו'. ומורי ז"ל הודה לדבריו, והסכים עליהם, ע"כ. וז"ל **שער הגלגולים** (למהרח"ו, הקדמה כג), ושמעתי ממורי ז"ל, כי הנקבר בערב שבת אחר חמש שעות ביום, ושעה חמישית בכלל, אינו רואה חיבוט הקבר, כי קדושת השבת מפרידה ממנו הקליפה בלי שום צער של חיבוט הקבר וכו'. **ובשיטה מקובצת** (כתובות קג, ב ד"ה סימן), כתב בשם רש"י מכת"י על דברי הגמרא שהמת בערב שבת סימן יפה לו, משום דבעת מנוחה מת, וקא מעייל לאלתר במנוחה, וקא מינצל מחיבוט הקבר. זה לשון **החסד לאברהם**, אמנם מי שנקבר ביום ו' אחר ה' שעות אין רואה חיבוט הקבר, כי קדושת שבת מפרידה ממנו [את הקליפה] בלתי צער. אכן לא הובא בדבריהם חילוק בין נקבר בארץ ישראל לנקבר בחוץ לארץ. ואדרבה, בהגהת

(בראשית א, לא) 'יוֹם הַשִּׁשִּׁי', הַהֵ"א יִתֵּרָה, לִרְמֹז, שֶׁמִּי שֶׁנִּקְבַּר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אַחַר חֲמֵשׁ שָׁעוֹת שֶׁל יוֹם הַשִּׁשִּׁי, נִצּוֹל מֵחִבּוּט הַקֶּבֶר.

זֶרַע שִׁמְשׁוֹן הַמְבוֹאָר

שֶׁכָּתוּב במעשה בראשית (בראשית א, לא)[ט] **'יוֹם הַשִּׁשִּׁי', ואות הַהֵ"א של 'השישי' שהיא יְתֵרָה - מיותרת, שהיה לו לכתוב 'יום שישי', באה לִרְמֹז, שֶׁמהשעה החמישית [ה"א] של היום השישי ואילך, כבר נחשב כאילו הוא יום השבת. ועל כן, מִי שֶׁנִּקְבַּר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אַחַר חֲמֵשׁ שָׁעוֹת [ה"א] שֶׁל יוֹם הַ'שִּׁשִּׁי', נִצּוֹל מֵחִבּוּט הַקֶּבֶר - הדינים והיסורים שדנים ומייסרים את נשמת האדם אחרי שנקבר[א], לפי שנחשב כאילו נקבר בשבת עצמו.**

ציונים ומקורות

המר"ש וויטל ז"ל לספר הכוונות שם כתב, שנראה שהוא גם כן בחוץ לארץ. אולם בדברי רבנו להלן כתב מי שנקבר **בארץ ישראל** אחר חמש שעות וכו', ומבואר דהיינו דוקא להנקבר בארץ ישראל. וראה במסכת שמחות (ספר חיבוט הקבר פ"א, הו"ד בראשית חכמה שער היראה פי"ב) שז"ל, אבל אמרו חז"ל, הדר בארץ ישראל ומת בערב שבת קודם שקיעת החמה, ונקבר בשעת תקיעת שופר בערב שבת, אינו רואה דין הקבר. **ובשו"ת שיח יצחק** (להרב יצחק ווייס זצ"ל, סימן תסו) דקדק, שהמשך לשון המסכת שמחות הוא 'ומה יעשה שינצל מדין קבר, יהיה אוהב צדקות ואוהב תוכחות, ואוהב גמ"ח ומכניס אורחים לתוך ביתו ויתפלל תפלתו בכוונה, אפילו מת **בחוץ לארץ ומת בעיר"ש**, אינו רואה דין קבר, ואף לא דיני גיהנום', ונראה שכדי שיזכה לזה בחוץ לארץ, צריך לזה עוד שאר דברים. **ובשיירי כנסת הגדולה** (הגהות טור יו"ד סימן שלט ס"ז) הביא **שהרדב"ז** (שו"ת ח"א סימן קז) כתב, דאינו מציל מחיבוט הקבר אלא מי שמת סמוך לשבת ונקבר עם דמדומי חמה, אבל מי שמת בבקר ושהו אותו עד סמוך לשבת, אינו ניצול. עוד בעינן תנאי אחר, דבעינן שיהא צדיק ובעל מצות, אבל מי שאין בו מדות אלו, אדרבא מכביד עליו העונש, דמעיינו בדיניה טובא. **ח.** כתב בספר **עונג שבת** (להרב אברהם ראובן כ"ץ זצ"ל, ערב שבת אות ד) בשם מקובלים וז"ל, יקרא האדם שמו"ת - ר"ת שנים מקרא ואחד תרגום, כיון שהוא קורא שמו"ת, נקרא אדם, כי על ידי קריאת שנים מקרא ואחד תרגום בא לו נשמה יתירה. ומבואר ליודעי חן כי בערב שבת מחצות ואילך מתחיל להתנוצץ ניצוצי קדושת שבת עד מוצאי שבת קודש, ויש ל"א שעות עם השעה אחת שמוסיפים מחול על הקודש, כמבואר בזוהר ויקהל (שע"א), וסימן 'חסד א"ל כל היום'. ע"כ. ומבואר בדבריו, שהתנוצצות הנשמה יתירה היא מחצות, והיינו על ידי קריאת שמו"ת. **ובזבח השלמים** (להרב משה גלאנטי זצ"ל, פרשת כי תצא ד"ה עוד ראיתי) כתב, שאדם הראשון היה שכיר ביום הששי, והקב"ה פרע לו שכרו ביום הששי עצמו, שתוספת הנשמה באה מיום הששי מחצות. וענין הנשמה היתירה מבואר בביצה (טז, א) דאמר רבי שמעון בן לקיש, נשמה יתירה נותן הקדוש ברוך הוא באדם ערב שבת, ולמוצאי שבת נוטלין אותה הימנו, שנאמר (שמות לא, יז) 'שבת וינפש', כיון ששבת ווי אבדה נפש. והנה רש"י (שם ד"ה נשמה) פירש, שנשמה יתירה, היא רוחב לב למנוחה ולשמחה, ולהיות פתוח לרוחה ויאכל וישתה ואין נפשו קצה עליו. אמנם רבינו כאן מפרש כדעת הזוהר (ח"ב רד, א), שהנשמה יתירה הוא ענין רוחני, כלומר, שבשבת מוסיפים מן השמים לכל איש ישראל, תוספת נשמה רוחנית, מלבד הנשמה שיש לו בכל ימות השבוע.

ט. לשון הפסוק, 'וַיַּרְא אֱלֹקִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם הַשִּׁשִּׁי'. י. כמו שכתוב בשאר הימים 'יום אחד', 'יום שני' וכו', בלי ה"א. **יא.** במסכת שמחות (ספר חיבוט הקבר פ"א ה"ו) שנינו, שאלו תלמידיו את ר' אליעזר, כיצד דין הקבר, אמר להן, כיון שנפטר אדם מן העולם, בא מלאך המות וישב לו על קברו, ומכה אותו בידו, אומר לו, הגידה לי מה שמך, אומר לו, גלוי וידוע שמי לפני מי שאמר והיה העולם, שאיני יודע מה שמי, באותה שעה מכניס רוחו ונשמתו

וְעוֹד, שֶׁגַּם הוּא יוֹם קָדוֹשׁ לְהָכִין עַצְמוֹ לְצָרְכֵי שַׁבָּת (שבת קיז, ב), וְאַחַר חֲצוֹת לְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ לְתַקֵּן מַלְבּוּשָׁיו, כַּנּוֹדָע (ראה פרי עץ חיים שער השבת פ"ז-ח), וְלָצֵאת לִקְרַאת שַׁבָּת בְּשִׂמְחָה וּבְטוּב לֵבָב.

זֶרַע שִׁמְשׁוֹן הַמְבוֹאָר

הרי מבואר, שבערב שבת אחר חצות הוא זמן תיקון הנשמות להצילן מחיבוט הקבר, והתיקון הוא מפני תחילת התנוצצות הנשמה יתירה בבני האדם, בזמן זה, שעניינה הוא תחילת התנוצצות קדושת השבת, ויש בכח קדושת השבת להגן על נשמת האדם מפני צער חיבוט הקבר, ולתקן הנשמה.

ערב שבת מקודש להכנה לשבת

וְעוֹד יש להקדים, שֶׁערב שבת, גַּם **הוּא יוֹם קָדוֹשׁ** המיועד **לְהָכִין עַצְמוֹ** מהבוקר **לִספק את צָרְכֵי הַשַּׁבָּת,** כמבואר בגמרא (שבת קיז, ב)[יב]. **וְאַחַר חֲצוֹת** של ערב שבת, הוא הזמן המיועד **לְקַדֵּשׁ** האדם **את עַצְמוֹ**[יג], **וּלְתַקֵּן** - להכין **את מַלְבּוּשָׁיו** של שבת וללבשם[יד], **כַּנּוֹדָע** (ראה פרי עץ חיים שער השבת פ"ז-ח), **וְסמוך לכניסת השבת לָצֵאת לִקְרַאת שַׁבָּת** ולקבלה **בְּשִׂמְחָה וּבְטוּב לֵבָב**[טו].

ציונים ומקורות

בגופו ומעמידו, ומושיבו בדין. ועוד שנינו (שם ה"ח), חיבוט הקבר אפילו צדיקים גמורים, ואפילו גמולי חלב, ואפילו יונקי שדים, ואפילו נפלים בו נדונים. [ואמנם נראה שיש כמה דרגות בצער החיבוט הקבר, שבספר **מעבר יבוק** (שפתי רננות פרק מב) כתב בשם גורי האר"י, שהצדיקים והתלמידי חכמים שעושים מעשים טובים בחייהם וחובטים עצמם על דברי תורה והמצות, מתפרדת מאליה הקליפה מעליהם על ידי הצער והיסורין שסבלו בחייהם, ועל ידי התורה שמתשת כחו של האדם. ע"ש. **ובספר חרדים** (מצוות לא תעשה פ"ז) כתב, מיד אחרי שנקבר **הרשע**, מחזירים נשמתו לגופו, ושניהם נדונין יחדיו הנפש עם הבשר, על ידי מלאכי חבלה ביסורין קשים בחיבוט הקבר. **ובעמק המלך** (שער תיקוני התשובה פ"ג) כתב וז"ל, כל הנשמות הללו של התתקע"ד דורות אף על פי שהם רשעים גמורים, על כל זאת הם נשמות יקרות וניצוצי קדושה בהם, אלא שהרע גברה בהם כל כך מאותו הרע של עולם התוהו, עד שהקדושה שהיתה בהם לא היה בה יכולת להרים ראש עד שנידונת בחיבוט הקבר מלשון 'חבוט חבוטך' (ירושלמי יבמות יג, ב) כאדם המנער טליתו. ומפני שאין יכולת בחיבוט הקבר להסיר הזוהמה הנדבקת בהנפש, והיא קשה וחזקה עד מאוד, לכן צריכה להיותה נדונת בשאר עונשים קשים ומרים בהכאות השלשלאות עד שינתק כל הזוהמא ממנו ואחר כך יש כח בגיהנם לשאוב אל תוכו כל הזוהמא ונפש הרשע יזדכך ואחר כך יהיה צדיק במעשיו על כל פנים בסוף הצירוף. ע"כ. ושמא יש לומר, שלכן הנקבר בערב שבת ניצול מחיבוט הקבר, שאז יש תיקון לדורות הללו]. ועיין **ספר חסידים** (סימן לב) **ובמדרש תלפיות** (ערך חיבוט הקבר). וראה **בשער הגלגולים** (שער כג), שהאריך בענין חבוט הקבר.

יב. לשון הגמרא, אמר רב חסדא, לעולם ישכים אדם [בבוקר של יום ששי] להוצאת שבת [לטרוח ולהכין צורכי שבת], שנאמר (שמות טז, ה) 'והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו', לאלתר. וזה לשון השו"ע (או"ח סי' רנ ס"א), ישכים בבוקר ביום ששי, להכין צרכי שבת.

יג. אולי התכוין רבינו ב'לקדש עצמו', ברחיצה וטבילה לכבוד שבת. וראה **ליקוטי מהרי"ח** (סדר התנהגות ערב שבת, ד"ה ועיין בסדר היום) בשם ספר **כנפי יונה**, שהטבילה תהיה אחר חצות היום. [אמנם שם הביא גם בשם סידור ר' שבתי, שזמן הטבילה הוא אחרי שעה החמישית].

יד. ראה שבת (קיג, א), 'וכבדתו מעשות דרכיך'

וּבְפֶרֶק ב' דַּחֲגִיגָה (יג, ב) **תַּנְיָא, אֵלּוּ תתקע"ד דּוֹרוֹת שֶׁקָּמְטוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן הֶחָסִיד אוֹמֵר, לְהִבָּרְאוֹת קֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, וְלֹא 'אֲשֶׁר קָמְטוּ וְלֹא עֵת'** (איוב כב, טז)**, נִבְרְאוּ, עָמַד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא**

זֶרַע שִׁמְשׁוֹן הַמְבוֹאָר

המצוות של ערב שבת - תיקון לתתקע"ד דורות

ובגמרא בְּפֶרֶק ב' דַּחֲגִיגָה (יג, ב)[ט] **תַּנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן הֶחָסִיד אוֹמֵר** - על הפסוק (איוב כב, טז)[י] **'אֲשֶׁר קָמְטוּ וְלֹא עֵת'** - הדורות שנגזר[יא] עליהם להבראות, אך נכרתו מהעולם לפני זמנם, כלומר, שלבסוף לא נבראו אז. ואלו הן הדורות שלא נבראו בזמנם, **אֵלּוּ הן תתקע"ד** [974] **דּוֹרוֹת, שֶׁקָּמְטוּ** - שנגזר עליהם **לְהִבָּרְאוֹת קֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם** - מפני שהתורה היתה ראויה להנתן רק לאחר אלף דורות[יב], **וְאמנם לבסוף לֹא נִבְרְאוּ** דורות אלו לפני מתן תורה, לפי שראה הקב"ה, שאין העולם יכול להתקיים בלא תורה, וגם לא היתה התורה ראויה להנתן לדורות אלו משום שהיו רשעים[ג], ולכן עמד וטרד את כל התתקע"ד דורות אלו ולא בראם אז, ונתן את התורה לסוף עשרים וששה דורות שהיו מאדם הראשון עד משה רבינו, **וְעָמַד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא**

ציונים ומקורות

(ישעיהו נח, יג), 'וכבדתו' שלא יהא מלבושך של שבת כמלבושך של חול. מלשון רבינו נראה, שמצוה ללבוש בגדי שבת בערב שבת מיד אחר חצות. וראה ברמ"א (או"ח סימן רסב ס"ג) שז"ל, וילביש עצמו בבגדי שבת מיד אחר שרחץ עצמו, וזהו כבוד השבת. ועל כן לא ירחץ לשבת אלא סמוך לערב, שילביש עצמו מיד. וצ"ע. ואולי כוונת רבינו, רק שיכין מלבושיו אחר חצות, כדי שיהיו מוכנים ויוכל ללבשם קודם חשיכה, וכמו שכתב **בסדר היום** (הנהגת והכנת יום הששי לכבוד השבת ד"ה ואחר שאכל) וז"ל, ואם יש לו איזה מלאכה לעשות יגמור אותה קודם חצות, שאין לו לעשות מלאכה אחר חצות, שכבר נכנס קדושת שבת, **וצריך להכין עצמו, במלבושיו ובענייני כולם, כדי שימצא הכל מוכן ומזומן לקבל שבת מבעוד יום.** **טו.** ראה שבת (קיט, א), רבי חנינא מיעטף [היה מתעטף בבגדים חשובים] וקאי אפניא דמעלי שבתא [והיה נעמד בשעת כניסת השבת] אמר, **בואו ונצא** לקראת שבת המלכה. רבי ינאי לביש מאניה מעלי שבת [היה לובש את בבגדיו המיוחדים לשבת], ואמר, בואי כלה בואי כלה. וז"ל השו"ע (או"ח סימן רסב ס"ג), ילבש בגדיו הנאים, וישמח בביאת שבת, **כיוצא** לקראת המלך, וכיוצא לקראת חתן וכלה. ובמשנה ברורה (סק"י) כתב, בקצת מקומות נוהגין **לצאת** מבית הכנסת לעזרה ואומרים בואו ונצא וכו', ואנו נוהגין שמהפכין פניהם לצד מערב כשאומרים בואי בשלום וכו'. אמנם בשער הכוונות (ענין קבלת השבת דרוש א, סד, א) כתב, שכנראה [מדברי הגמרא], 'כי היו תוך העיר, והיו מתחברים לצאת השדה, לקראת שבת אורח הנכבד'. **טז.** לשון הגמרא, 'אשר קמטו ולא עת נהר יוצק יסודם', תניא, אמר רבי שמעון החסיד, אלו תשע מאות ושבעים וארבע דורות שקומטו להיבראות קודם שנברא העולם ולא נבראו, עמד הקדוש ברוך הוא ושתלן בכל דור ודור, והן הן עזי פנים שבדור. **יז.** לשון הפסוק, 'אֲשֶׁר קָמְטוּ וְלֹא עֵת נָהָר יוּצַק יְסוֹדָם'. **יח.** 'קומטו' הוא מלשון גזירה. ע"פ רש"י (ד"ה קומטו). **יט.** והיינו שאלו התתקע"ו דורות, יחד עם הכ"ו דורות שבאמת נבראו קודם מתן תורה, הן ביחד אלף דורות. **כ.** כן מבואר **ברבינו כחיי** (בראשית א, ג). **והמהרש"א** (ח"א נדרים לט, ב ד"ה תשובה) כתב וז"ל, ראה הקדוש ברוך הוא שרשעים הם, ולא תועיל להן התשובה, וקומטו בלא עת, כדאמרינן בחגיגה. וכתב **האלשיך** (שמות א, ז), הנה, מאז ראה הוא יתברך, כי

וּשְׁתָלָן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, הֵן הֵן עַוֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר, עכ"ל. וְכָתְבוּ הַמְקֻבָּלִים, שֶׁהַמִּצְוֹות שֶׁאָנוּ עוֹשִׂים בְּעֶרֶב שַׁבָּת לְכְבוֹד הַשַּׁבָּת, הֵם תִּקּוּן לְאֵלּוּ הַדּוֹרוֹת. וְכֵן, עֶרֶ"ב שַׁבָּ"ת גִּימַטְרִיָּא תתקע"ד. **וְזֶהוּ** פֵּרוּשׁ הַכָּתוּב, כְּשֶׁיִּשְׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת דְּהַיְנוּ הָעֶרֶב שַׁבָּת, שֶׁהוּא שׁוֹמֵר וּמַמְתִּין שֶׁיָּבֹא שַׁבָּת

זֶרַע שִׁמְשׁוֹן הַמְבוֹאָר

וּשְׁתָלָן - לנשמותיהם של תתקע"ד דורות אלו, בְּכָל דּוֹר וָדוֹר - שבכל דור ודור, נולדים חלק מהתתקע"ד דורות, וְהֵן - הנשמות של תתקע"ד דורות, הֵן הֵן עַוֵּי פָּנִים - האנשים החצופים שֶׁנמצאים בְּכל דּוֹר, עכ"ל. וְכָתְבוּ הַמְקֻבָּלִים[כא], שֶׁהַמִּצְוֹות שֶׁאָנוּ עוֹשִׂים בְּעֶרֶב שַׁבָּת, שאנחנו מכינים בו, את עצמנו וכל הנצרך לְכְבוֹד הַשַּׁבָּת, הֵם תִּקּוּן לְאֵלּוּ הַתתקע"ד דּוֹרוֹת שנשתלו בכל הדורות. וּמביאים לדבריהם רמז, שכֵּן 'עֶרֶ"ב שַׁבָּ"ת', גִּימַטְרִיָּא תתקע"ד[כב].

וְעל פי זה יש לומר, שזֶּהוּ פֵּרוּשׁ הַכָּתוּב - הפסוק 'וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם', כְּשֶׁיִּשְׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת, דְּהַיְנוּ ש'ישמרו' את הָעֶרֶב שַׁבָּת, שֶׁבו האיש הישראלי הוּא שׁוֹמֵר[כג] וּמַמְתִּין - ומצפה שֶׁיָּבֹא שַׁבָּת, והוא

ציונים ומקורות

להתיך ולהתם הזוהמא, היה צריך אלף דור וכו', אלא, שראה שמחמת רוע הבחירה, היתה הזוהמא בלתי הולכת ומתמעטת. על כן עקר תתקע"ד דור ושתלן בכל דור ודור, ונשארו ששה ועשרים דור. וראה עוד, **עמק המלך** (שער עולם התוהו פרק ל' ואילך, שער תיקוני תשובה פ"ג) **קהלת יעקב** (להרב יעקב צבי יולס זצ"ל, ערך קומטו). **כא.** זה לשון **הרמ"ע מפאנו** (מאמרי הרמ"ע מכת"י, צבאות ה' ח"ד ד"ה נקטינן), נקטינן מי שטרח בערב שבת וכו', זה אברהם אבינו ע"ה שהיה ראשון ליגיעי כח המתגברים על יצרם ולא רצה להושיט זרועו לדבר עבירה, נתן לו שכר מצוה מצוה, שטרח גם כן כל ימיו לשם ער"ב שב"ת בגימטריא תתקע"ד דורות להוציא יק"ר מזול"ל וכו'. והיה שכרו 'יאכל בשבת' אכילה ודאי של ענ"ג אין רע בכלל, דל מספר 'ר"ע' מתתקע"ד נשאר 'בשב"ת', ע"כ. [וראה עוד שם במאמר צבאות ה' ח"ב. **ובעשרה מאמרות** (להרמ"ע מפאנו, מאמר חקור דין ח"ג פכ"א) כתב, שבמצרים תיקנו את התתקע"ד דורות]. וז"ל **המגלה עמוקות** (פרשת אמור ד"ה או איש), ויצא מפרשה שלמעלה, בכל ער"ב שב"ת בגימטריא תתקע"ד דורות שצריך לתקן אותם. **כב. בספר הליקוטים** (תהלים סימן נא) **ובכנפי יונה** (ח"ג סימן סג) כתבו, שהטבילה בכוונה גורמת תיקון לתתקע"ד דורות. [וראה בספר **כבוד שבת** (הרב אברהם בנימין קולטונובסקי זצ"ל, מאמר ערב שבת שער כב אות ח) שכתב לרמוז שייכות הטבילות בערב שבת עם תיקון הדורות הללו. ועיי"ש עוד (שער יג), שסילוק הדורות הללו נעשה בערב שבת]. עיין **בפרי עץ חיים** (שער השבת פ"ח ד"ה ונחזור לענין) שביאר ענין התיקון הנעשה בערב שבת על ידי משה רבינו היורד עם כמה צדיקים עמו, 'להעלות כל הנשמות הנתונות בקליפה ואינן יכולין לעלות וכו' בין הנשמות של מתים ובין נשמות של חיים'. וראה **בית עולמים** ('סוד תתקע"ד', לאדרא רבא קל, א) שתיקון הדורות הללו נעשה על ידי משה רבינו. **ובלקט שמואל** (ערך בריאה) כתב, שבמצרים נתקנו 'ער"ב' מהדורות הללו, ונשארו 'תש"ב' דורות, ובא משה ותיקן להם השבת, אותיות 'תש"ב'. וראה **ריקאנטי** (ויקרא כה ח-יג), שביאר בדרך רמז, שבסוף האלף הששי שהוא כנגד יום הששי, הוא זמן תיקון הנשמות, לפני בוא האלף השביעי שהוא כנגד יום השבת. **כג.** פעמים שלשון 'שומר' הוא לשון 'ממתין', כמו שביאר רש"י (בראשית לז, יא), 'שמר את הדבר', היה ממתין

לְקַבְּלוֹ בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה וּכְדֵי לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת כְּתִקּוּנוֹ, דְּמִי שֶׁטָּרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת יֹאכַל בְּשַׁבָּת (ע״ז ג, א), אָז יִהְיֶה נֶחְשָׁב לוֹ כְּאִלּוּ שָׁמַר כָּל הַשַּׁבָּתוֹת מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם עַד תְּחִיַּת הַמֵּתִים, כְּלוֹמַר, כְּאִלּוּ תִּקֵּן כָּל אֵלּוּ הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהֵם שְׁתוּלִים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, שֶׁהֲרֵי הַתִּקּוּן שֶׁיַּעֲשֶׂה הוּא בִּשְׁמִירַת הָעֶרֶב שַׁבָּת, וּבַמִּצְוֹת הַתְּלוּיוֹת בּוֹ לִכְבוֹד הַשַּׁבָּת, וְזֶה הַתִּקּוּן יִתְחַלֵּק מְעַט מְעַט לְכָל אֵלּוּ הַנְּשָׁמוֹת.

זֶרַע שִׁמְשׁוֹן הַמְבוֹאָר

מתכונן לְקַבְּלוֹ בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה, וְהוּא גם מכין בו את כל צרכי השבת, כְּדֵי שיוכל ׳לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת׳ כְּתִקּוּנוֹ - שיוכל לכבד את השבת כראוי לו באכילה ובשתיה ובכל העניינים[כג], דְּהרי רק מִי שֶׁטָּרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת להכין בו את צורכי השבת, הוא יֹאכַל בְּשַׁבָּת ממה שהכין מאתמול. אך מי שלא טרח בערב שבת, ולא הכין בו את צורכי השבת, לא יהיה לו מה לאכול בשבת, ולא יוכל לכבד ולענג את השבת כתיקונו (ע״ז ג, א)[כד]. וְאָז, אם בערב שבת הכין את צורכי השבת, והמתין לביאת השבת, יְהִיֶה נֶחְשָׁב לוֹ ׳לְדוֹרָתָם׳, כלומר, כְּאִלּוּ שָׁמַר כָּל הַשַּׁבָּתוֹת - הערבי שבתות השייכים לכל אותם הדורות שנתפזרו נשמותיהם מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם עַד תְּחִיַּת הַמֵּתִים[כה], כְּלוֹמַר, כְּאִלּוּ תִּקֵּן כָּל אֵלּוּ הַנְּשָׁמוֹת של התתקע״ד דורות, שֶׁהֵם שְׁתוּלִים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, שֶׁהֲרֵי הַתִּקּוּן שֶׁיַּעֲשֶׂה לנשמות אלו, שהן העזי פנים שיש בכל דור, הוּא בִּשְׁמִירַת הָעֶרֶב שַׁבָּת - בהמתנה לכבוד שבת, וּבַמִּצְוֹת הַתְּלוּיוֹת בּוֹ - בהכנת כל הצרכים לִכְבוֹד הַשַּׁבָּת, וְזֶה הַתִּקּוּן יִתְחַלֵּק מְעַט מְעַט לְכָל אֵלּוּ הַנְּשָׁמוֹת[כו].

ציונים ומקורות

ומצפה מתי יבוא, עיי״ש. וז״ל הרמב״ם (שבת פ״ל ה״ב), איזהו כבוד, זה שאמרו חכמים, שמצוה על אדם לרחוץ פניו ידיו ורגליו בחמין בערב שבת מפני כבוד השבת, ומתעטף בציצית, ויושב **בכובד ראש מיחל להקבלת פני השבת, כמו שהוא יוצא לקראת המלך.** **כד.** גם **באור החיים** פירש ׳ושמרו׳ כעין פירושו של רבינו, וז״ל, עוד ירצה על דרך אומרו (בראשית לז, יא) ׳ואביו שמר את הדבר׳, פירוש, ממתין ומצפה מתי יבא, והכוונה בזה לצוות שלא יהיה השבת כדבר טורח וכו׳, אלא צריכין לשמוח בו בשלימות הרצון וחפץ בדבר, ותמיד יהיה **ממתין ומצפה** מתי יבא. **ובחזקוני** (דברים ה, יב) ביאר כן את מצות ׳שמור׳ וז״ל, דבר אחר, ׳שמור את יום השבת׳ לשון ׳ואביו שמר את הדבר׳, המתן מבעוד יום מתי תבוא שבת לקדשו, כדרבי ינאי שהיה מתעטף ואומר, בואי כלה בואי כלה. **כה.** לשון הגמרא, מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת. מי שלא טרח בערב שבת, מהיכן יאכל בשבת, ע״כ. בפשטות דברי הגמרא הם משל, כלומר, מי שקיים תורה ומצוות בעולם הזה, יקבל שכרו בעולם הבא. אבל מי שלא קיים תורה ומצוות בעולם הזה, איזה שכר יקבל לעולם הבא. אמנם רבינו נוקט את דברי הגמרא למליצה לענייננו, שיש חיוב לאדם להכין צרכי שבת בערב שבת, כדי שיוכל לכבד את השבת ולענגו, שהרי בשבת לא יוכל להכינם. **כו.** רבנו מפרש דברי המדרש ׳כאילו שימר כל השבתות׳, היינו שקיים כראוי את השימור בערב שבת לכבוד שבת ובכך נעשה תיקון לכולם. **כז.** ביאור כוונת רבנו, שמה שאמר הילקוט, שמעלים עליו כאילו ׳שמר את כל השבתות׳, היינו מפני שבזה תיקן את כל הנשמות, שהתיקון בא בדוקא על ידי ההכנות של ערב שבת. ואף שהנשמות של התתקע״ד

וְעוֹד יֵשׁ לוֹמַר, הַטַּעַם שֶׁאָמַר שְׁתֵּי פְּעָמִים 'שַׁבָּת', הַיְנוּ בְּהַזְמָנָה רְאוּיָה קֹדֶם שֶׁתָּבֹא, וְאַחַר כָּךְ 'לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת', לִהְיוֹת זָהִיר בְּכָל דִּינֵי שַׁבָּת.

זָרַע שִׁמְשׁוֹן הַמְבוֹאָר

ובכך נתיישבו דברי הילקוט, שבערב שבת מחצות מתחיל להתנוצץ ה'נשמה יתירה', והוא יום קדוש להכין צרכי השבת והגוף לכבוד שבת, ואף מציל מחיבוט הקבר מי שנקבר בזמן זה [שהוא ענין תיקון ה'נשמה' שלא תצטרך לצער זה]. וכל מי **שמשמר** את השבת 'כתקונה', היינו שבערב שבת הוא ממתין ומצפה לביאת השבת, ועושה את ההכנות כדי שיוכל 'לעשות את השבת' כתיקונה, הרי בזה הוסיף תיקון לכל הנשמות של התתקע"ד דורות, שמפוזרים בכל דור ודור, ולכך נחשב כאילו 'שמר' - המתין והכין עצמו ל'כל השבתות'. ואין כוונת הילקוט כפשוטו, שיקבל שכר כאילו קיים ממש את כל השבתות. ומובן הוספת הלשון 'כתיקונה', דהיות שמיירי על השימור שבערב שבת, הוסיף לומר 'כתקונה' כלומר, שמכין צרכי השבת שעל ידיהם יוכל לקיים את השבת ומצוותיה כראוי[כח]. ובתחילה נקט הפסוק לשון 'שמירת השבת', שהוא מרמז על ההמתנה והכנת צרכי השבת בערב שבת - הנקראת 'שבת' מפני שיש בו קדושה כיום השבת, והיינו בשביל 'לעשות את השבת' עצמה כתיקונה, 'לדורותם ברית עולם' - על ידי זה מתקן הנשמות שמפוזרים בכל הדורות, הצריכים תיקון.

'ושמרו את השבת' - ההכנה לשבת
'לעשות את השבת' שמירת השבת עצמה

וְעוֹד יֵשׁ לוֹמַר - ליישב מה שדקדקנו הכפילות שבלשון הפסוק, ולבאר באופן אחר, **הַטַּעַם שֶׁאָמַר** הפסוק **שְׁתֵּי פְּעָמִים 'שַׁבָּת'**. שמה שכתוב בפסוק בפעם הראשונה 'וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת', **הַיְנוּ** לשמור את השבת **בְּהַזְמָנָה** - בהכנה **רְאוּיָה** מערב שבת **קֹדֶם שֶׁתָּבֹא**, על ידי הכנת כל צורכי השבת, והמתנה לביאתה. **וְאַחַר כָּךְ** אמר הפסוק **'לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת'** ביום השבת עצמו, **לִהְיוֹת זָהִיר בְּכָל דִּינֵי שַׁבָּת**, להשמר מחילול שבת, ולכבד את השבת, עם כל פרטי ודקדוקי ההלכה[כט].

ציונים ומקורות

דורות, התפזרו בכל הדורות, כמבואר בגמרא בחגיגה שהביא רבינו, מכל מקום, מי ששמר את ה'ערב שבת' שבימי חייו, יהא נחשב לו כאילו תיקן את כל הנשמות שלהם שבכל הדורות, שבכל שמירת שבת נעשה מעט תיקון לכולם. ואולי יש לומר, שהכוונה היא ששמירת הערב שבת של כל אחד ואחד, מצטרפת לתיקונם של כל הדורות, שעל ידי שמירת הערב שבת של כולם יחד, נעשה התיקון של כל התתקע"ד דורות, ונמצא שלכל אחד מהם יש חלק בתיקון של כל הנשמות האלה.

כח. ויתכן לומר שכוונת רבנו ליישב לשון המדרש 'משמר את השבת **כתקונה**', היינו שעושה כן בעבור עשיית ה'תיקון' לאותם הנשמות.

כט. וכעין זה פירש **בחזקוני** וז"ל, 'ושמרו בני ישראל', ישמרו ויצפו כל ימי השבוע איזה יום בהם תהיה יום השבת, לתקן כל צרכיהן ביום הששי, כדי לעשותה כהלכתה, ולא תהא מחוללת. אמנם **רבינו בחיי** פירש להיפך, ש'ושמרו בני ישראל את השבת' היא השמירה ממלאכה, ואילו

וְעוֹד, שֶׁאִם יִהְיֶה זָהִיר שַׁבָּת אַחַת, יַעֲשֶׂה בְּוַדַּאי אַף שַׁבָּתוֹת אֲחֵרוֹת, כִּי ב' מַלְאָכִים יִתְּנוּ לוֹ בְּרָכָה זוֹ (שבת קיט, ב).

וְזֶהוּ הַטַּעַם שֶׁאָמְרוּ ז"ל (שבועות כ, ב), **'זָכוֹר'** (שמות כ, ח) **וְ'שָׁמוֹר'** (דברים ה, יב) **בְּדִבּוּר אֶחָד נֶאֱמְרוּ**, לְפִי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַשָּׁבָת מִבְּלִי שְׁמִירָה וּזְכִירָה, דְּהַיְנוּ

מֵאֲמָרָם ז"ל זָכוֹר וְשָׁמוֹר בְּדִבּוּר אֶחָד נֶאֱמְרוּ

זֶרַע שִׁמְשׁוֹן הַמְבוֹאָר

בזכות 'ושמרו' שבת אחת, יזכו 'לעשות' שבתות נוספות

וְעוֹד יש לבאר טעם נוסף, למה שכתוב בפסוק שני פעמים שבת, לפי שבכך רמזה התורה, שֶׁאִם יִהְיֶה זָהִיר לשמור שַׁבָּת אַחַת, כמו שכתוב 'וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת', יַעֲשֶׂה בְּוַדַּאי - ישמור ויקיים כראוי, אַף שַׁבָּתוֹת אֲחֵרוֹת, כמו שכתוב 'לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת', כִּי שְׁנֵי מַלְאָכִים המלווים את האדם בליל שבת כשבא מבית הכנסת לביתו, יִתְּנוּ לוֹ בְּרָכָה זוֹ - שיזכה לעשות גם את השבת הבאה ולשומרה כראוי, כמבואר בגמרא (שבת קיט, ב)[ל].

'זכור' ו'שמור' נאמרו בדיבור אחד
מפני שאי אפשר לזה בלא זה

וְזֶהוּ - מה שהתבאר, שהשבת כוללת **שני עניינים, ההכנה לקראתה מערב שבת, ועל ידיה יכול לקיים כראוי את שמירת השבת עצמה, הוא הַטַּעַם של מה שֶׁאָמְרוּ רבותינו ז"ל בגמרא** (שבועות כ, ב)[לא], שהפסוק 'זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ' (שמות כ, ח) **שבדברות הראשונות**[לב], **והפסוק 'שָׁמוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ כַּאֲשֶׁר צִוְּךָ ה' אֱלוֹקֶיךָ'** (דברים ה, יב) **שבדברות האחרונות, שניהם בְּדִבּוּר אֶחָד נֶאֱמְרוּ**[לג] - הקב"ה השמיע את שני הפסוקים כאחת, וגם בני ישראל שמעו אותן כאחת. ויש להבין הטעם שעשה הקב"ה כן[לד]. ולפי הנ"ל מתבאר יפה, לְפִי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַשַּׁבָּת להתקיים, מִבְּלִי שְׁמִירָה וּזְכִירָה, דְּהַיְנוּ הַזְמָנָה - להזמין כל צורכי שבת מלפני השבת, שהיא ה'זכירה',

ציונים ומקורות

'לעשות את השבת' היינו לתקן את כל צרכי השבת, עיי"ש. **ל.** לשון הגמרא, תניא רבי יוסי בר יהודה אומר, שני מלאכי השרת מלוין לו לאדם בערב שבת מבית הכנסת לביתו, אחד טוב ואחד רע, וכשבא לביתו ומצא נר דלוק ושלחן ערוך ומטתו מוצעת, מלאך טוב אומר, יהי רצון שתהא לשבת אחרת כך, ומלאך רע עונה אמן בעל כרחו. **לא.** לשון הגמרא, 'זכור' ו'שמור' בדיבור אחד נאמרו, מה שאין יכול הפה לדבר, ומה שאין האוזן יכול לשמוע וכו', כדרב אדא בר אהבה, דאמר רב אדא בר אהבה, נשים חייבות בקידוש היום דבר תורה, דאמר קרא 'זכור' ו'שמור', כל שישנו בשמירה ישנו בזכירה, והני נשי הואיל ואיתנהו בשמירה איתנהו נמי בזכירה. **לב.** 'דברות הראשונות' הן העשרת הדברות כפי שנכתבו בפרשת יתרו. ו'דברות האחרונות' הן העשרת הדברות כפי שנכתבו בפרשת ואתחנן. **לג.** ההכרח לכך שנאמרו בדיבור אחד, הוא לפי שאם לא כן, היאך נתחלפו הדברות האחרונות מהדברות הראשונות. ראי"ם (שמות כ, ח). **לד.** בגמרא שבועות (כ, ב) למדנו שנשים חייבות בקידוש היום אע"פ שהיא מצות עשה שהזמן גרמא, משום דכל שישנו בשמירה ישנו בזכירה, והיינו משום שנאמרו בדיבור אחד עיי"ש. ומצינו במפרשים שדקדקו בטעם שנאמרו בדיבור אחד, וביארו בכמה אופנים, ראה **תוספות השלם** (שמות כ, ח) **שו"ת מהר"ם אלשאקר** (סימן קב) בשם **רב האי גאון** (ראה בספר 'המפתח' לרב נסים גאון שבת קלב, א) **יפה מראה** (נדרים פ"ג ד"ה

מַאֲמָרָם זַ"ל כָּל הַמְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת נוֹתְנִים לוֹ נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים, שֶׁנֶּאֱמַר וְכוּ' נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ

הַזְמָנָה וּזְהִירוּת, לָכֵן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ כֻּלָּם מִזֶּה, כִּי אֶחָד לֹא יוֹעִיל כְּלוּם בְּלֹא בְּדִבּוּר אֶחָד, וְלֹא יִהְיוּ רְחוֹקִים זֶה חֶבְרוֹ.

ז

שַׁבָּת פֶּרֶק כָּל כִּתְבֵי (קיח, א), כָּל הַמְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת, נוֹתְנִים לוֹ נַחֲלָה

זֶרַע שִׁמְשׁוֹן הַמְבוֹאָר

וְזְהִירוּת - להזהר בשבת עצמו מלחללו על ידי עשיית מלאכה, שהיא ה'שמירה'[לה]. לָכֵן[ו] צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ כֻּלָּם - ה'זכור' וה'שמור' נאמרים בְּדִבּוּר אֶחָד, וְלֹא יִהְיוּ רְחוֹקִים זֶה מִזֶּה - דהיינו שלא ייאמר 'זכור' בדיבור אחד, ו'שמור' בדיבור אחר, ויהיו נפרדים, שיהיה כל דיבור בפני עצמו, כִּי אֶחָד לֹא יוֹעִיל כְּלוּם בְּלֹא חֶבְרוֹ - אם האדם מקיים רק 'זכור' לבד, ולא 'שמור', או להיפך, לא הגיע בכך לשלימות של שמירת השבת.

ז

המעניג את השבת זוכה לחסד בלי סוף וחוץ מדרך הטבע

דקדוק בהבטחת נחלה בלי מצרים להמעניג את השבת

אמרו בגמרא שַׁבָּת פֶּרֶק כָּל כִּתְבֵי (קיח, א)[א], כָּל הַמְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת - באכילת מאכלים חשובים[ב], נוֹתְנִים לוֹ בשכרו,

ציונים ומקורות

שוא ושקר) **זרע אברהם** (על המדרש, שהש"ר ו, יב). **לה.** בביצה (טז, א) מבואר ש'זכור' היא ההכנה של צורכי שבת, ואילו בשבועות (כ, ב) מבואר, ש'שמור' היינו השמירה ממלאכה ביום השבת [שהרי אמרו שם שהדבר פשוט שנשים חייבים בשמירה, והיינו בעל כרחך בשמירה ממלאכת שבת שהיא מצות לא תעשה שנשים חייבות בה]. ולעיל, מפני דקדוק לשון הכתוב, ביאר רבינו ש'ושמרו' היא ההמתנה וההכנה שלפני ביאת השבת, ו'לעשות' היא שמירת יום השבת עצמה. אולם כוונתו כאן בודאי כפי שנתבאר על פי המבואר בש"ס, ועיקר כוונת רבנו לבאר עפ"י דרכו דלעיל, שזה גם הטעם שנאמרו בדיבור אחד, בכדי לרמוז שלא שייך זה בלא זה, שמי שטרח בערב שבת הוא יאכל בשבת, והוא הדין לכל ענייני שבת, שע"י הזכירה מקודם, יוכל לקיימה כראוי. **לו.** בגמרא (שבועות שם) מבואר, שמה שנאמרו 'זכור' ו'שמור' בדיבור אחד, הוא כדי להקישם, ולחייב את הנשים ב'זכור' שהוא הקידוש בדברים, כשם שהן חייבות ב'שמור' שהוא האיסור מלאכה. אמנם רבינו מוסיף טעם למה שנאמרו בדיבור אחד, והיינו משום ששלימות השבת באה רק אם נתקיימו שני ענייניה, שהן ההזמנה והזהירות. וכעין דברי רבינו, כתב **בעקידת יצחק** (רבי יצחק עראמה זצ"ל שער נה פרשת ויקהל) וז"ל, ועתה ראה כי לפי שהמרגוע והנופש אשר תרשמהו מלת 'זכור'. והבטול והמניעה מהמלאכה אשר תרשמהו מלת 'שמור', **אינן נפרדין זה מזה, ואינן נמצאים זה זולת זה.** כי בבטול המלאכה ימצא המרגוע, ובהמצא המרגוע תבטל המלאכה, וכאלו **הם אחד בנושא ושנים במאמר.** לזה אמרו חז"ל, זכור ושמור בדבור אחד נאמרו. **א.** לשון הגמרא, אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי, כל המעניג את השבת, נותנין לו נחלה בלי מצרים, שנאמר (ישעיהו נח, יד) 'אז תתענג על ה' והרכבתיך על במתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך' וגו', לא כאברהם שכתוב בו (בראשית יג, יז) 'קום התהלך בארץ לארכה' וגו', [ולא נתן לו אלא ארץ זו ולא יותר], ולא כיצחק שכתוב בו (שם כו, ג) 'כי לך ולזרעך אתן את כל הארצת האל' [ארצות אלה ולא יותר], אלא כיעקב שכתוב בו 'ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה'. **ב.** כמו שאמרו בגמרא שם, במה מענגו, רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב אמר, בתבשיל של תרדין [מין תבשיל

בִּלְא מְצָרִים, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיהו נח, יד) 'נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ', לֹא כְּאַבְרָהָם, לֹא כְּיִצְחָק וְכוּ', אֶלָּא כְּיַעֲקֹב דִּכְתִיב בֵּיהּ (בראשית כח, יד) 'וּפָרַצְתָּ יָמָּה וָקֵדְמָה' וְכוּ'.

וְהַמַּאֲמָר הַזֶּה קְשֵׁה הַהֶבְנָה, דְּאֵיךְ יִתָּכֵן שֶׁיִּהְיֶה לְאֶחָד נַחֲלָה בִּלְא מְצָרִים, דְּהַיְנוּ בְּלִי תְּחוּמִין וּגְבוּלִין, שֶׁאֲפִלּוּ יִתְּנוּ לוֹ כָּל הָעוֹלָם, יִהְיוּ לוֹ מְצָרִין וּגְבוּלִין.

וְעוֹד, אִם יִהְיוּ הַרְבֵּה שֶׁיִּתְעַנְּגוּ אֶת הַשַּׁבָּת, אֵיךְ יָכוֹל לִתֵּן בָּעוֹלָם נַחֲלָה בִּלְי מְצָרִים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד.

זֶרַע שִׁמְשׁוֹן הַמְבוֹאָר

נַחֲלָה בִּלְא מְצָרִים - שאין לה קץ וגבול, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיהו נח, יג-יד)[ג] 'וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג וגו', אָז תִּתְעַנַּג עַל ה' וְגוּ' וְהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ' - בזכות מה שתקרא לשבת 'עונג', כלומר, שתענגו, תזכה ל'נחלת יעקב אבינו'. ו'נחלת יעקב', היינו נחלה בלי מצרים, ולֹא כְּנחלתו של אַבְרָהָם, ואף לֹא כְּנחלתו של יִצְחָק וְכוּ', שנחלתם היתה עם מְצָרִים וגבולות, אֶלָּא כְּנחלתו של יַעֲקֹב, שהיתה נחלה בלי מצרים, שכן מצינו דִּכְתִיב בֵּיהּ (בראשית כח, יד)[ד] 'וּפָרַצְתָּ יָמָּה וָקֵדְמָה וְצָפוֹנָה וָנֶגְבָּה' וְכוּ' - תתחזק ותתרבה, עד שיתרחבו הגבולות של נחלתך לכל קצוות העולם מארבע רוחותיה, מערב מזרח צפון ומזרח, והיינו נחלה שאין לה שום מצרים וגבולות.

וְהַמַּאֲמָר הַזֶּה, הוא קְשֵׁה הַהֶבְנָה - קשה להבינו לפי פשוטו, שיזכה לנחלת קרקע בלי גבול. דְּאֵיךְ יִתָּכֵן שֶׁיִּהְיֶה שייך לְאדם אֶחָד נַחֲלָה בִּלְא מְצָרִים, דְּהַיְנוּ בְּלִי תְּחוּמִין וּגְבוּלִין, שֶׁהרי אֲפִלּוּ אם יִתְּנוּ לוֹ את כָּל הָעוֹלָם, יִהְיוּ לוֹ מְצָרִין וּגְבוּלִין, שהרי גם לעולם עצמו יש גבולות ומצרים[ה].

וְעוֹד יש להקשות לפי פשוטו, שאם יִהְיוּ הַרְבֵּה אנשים שֶׁיִּתְעַנְּגוּ אֶת הַשַּׁבָּת, אֵיךְ יָכוֹל לִתֵּן בָּעוֹלָם הַזֶּה נַחֲלָה בִּלְי מְצָרִים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, שהרי אי אפשר לתת את כל העולם כולו אלא פעם אחת לאיש אחד

ציונים ומקורות

חשוב] ודגים גדולים וראשי שומין. רב חייא בר אשי אמר רב, אפילו דבר מועט ולכבוד שבת עשאו הרי זה עונג. מאי היא, אמר רב פפא, כסא דהרסנא [דגים קטנים מטוגנים בשמן קרביהן ובקמח].

ג. לשון הפסוקים, 'אִם תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶךָ עֲשׂוֹת חֲפָצֶיךָ בְּיוֹם קָדְשִׁי וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג לִקְדוֹשׁ ה' מְכֻבָּד וְכִבַּדְתּוֹ מַעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ מִמְּצוֹא חֶפְצְךָ וְדַבֵּר דָּבָר. אָז תִּתְעַנַּג עַל ה' וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ וְהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ כִּי פִי ה' דִּבֵּר'.

ד. לשון הפסוק, 'וְהָיָה זַרְעֲךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ וּפָרַצְתָּ יָמָּה וָקֵדְמָה וְצָפוֹנָה וָנֶגְבָּה וְנִבְרְכוּ בְךָ כֹּל מִשְׁפְּחֹת הָאֲדָמָה וּבְזַרְעֶךָ'.

ה. **הרמב"ם** (שבת פ"ל הט"ו) כתב, שהמכבד את השבת ומענגה כפי כחו, כבר מפורש בקבלה שכרו בעולם הזה יתר על השכר הצפון לעולם הבא. **הריטב"א** (שבת שם ד"ה נחלה) פירש, שהיא תהיה בלא מצרים משתי רוחות, שתהא הרצועה של חלקו נמשכת מים עד ים. ובעיקר קושיית רבינו שגם העולם יש לו גבול, יש ליישב על פי מה **שביפה תאר השלם** (ב"ר יא, ח) כתב לבאר את לשון המדרש (שם) שיעקב אבינו ירש 'שלא במדה', היינו שהקב"ה נתן לו שלא במדה, אבל לפי האמת ירש את העולם שיש לו מדה וגבול. וכמו כן יש לפרש בלשון הגמרא, שאף שמצד הקב"ה הנתינה היא בלא מצרים [וכסברת רבינו בקושייתו], אבל לפי

וְאֵין לוֹמַר, דְּמַיְירֵי בְּטוֹבוֹת הָעוֹלָם הַבָּא. דְּאִם כֵּן, מַאי קָמַשְׁמַע לָן נוֹתְנִים לוֹ נַחֲלָה וְכוּ', וַהֲלֹא כָּל הַטּוֹבוֹת שֶׁל עוֹלָם הַבָּא הֵם בְּלִי שִׁעוּר וּבְלִי קִצְבָּה, עוֹלָם שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב וְכֻלּוֹ אָרֹךְ, עוֹלָם אֵין סוֹף.

אֶלָּא הָעִנְיָן הוּא, שֶׁמִּדַּת הַחֶסֶד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה רְצוֹנָהּ לְהִתְפַּשֵּׁט לְטוֹבַת הַבְּרִיּוֹת עַד אֵין חֵקֶר, אָמְנָם מִדַּת הַדִּין מְעַכֶּבֶת בְּיָדָהּ וְאֵינָהּ רוֹצָה שֶׁתִּתְפַּשֵּׁט כִּרְצוֹנָהּ.

זֶרַע שִׁמְשׁוֹן הַמְבוֹאָר

שמענג את השבת, ואין שייך לחזור וליתנו שוב לכל האנשים האחרים שיענגו את השבת.

דבר פשוט ששכר העולם הבא הוא בלי מצרים

וְאֵין לוֹמַר - ליישב קושיותינו, דְּהגמרא **מַיְירֵי בְּטוֹבוֹת** של **הָעוֹלָם הַבָּא** ולא בנחלת קרקע בעולם הזה, אלא שמי שמענג את השבת, זוכה בעולם הבא לשכר מרובה שאין לו קץ[1]. **דְּאִם כֵּן קשה, מַאי קָא מַשְׁמַע לָן** - מה משמיענו הגמרא, במה שאמרה שהמענג את השבת, **נוֹתְנִים לוֹ נַחֲלָה וְכוּ'** בלי מצרים, **וַהֲלֹא כָּל הַטּוֹבוֹת שֶׁל עוֹלָם הַבָּא**, וגם השכר על קיום שאר המצוות, **הֵם בְּלִי שִׁעוּר וּבְלִי קִצְבָּה**, **שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב וְכֻלּוֹ אָרֹךְ, עוֹלָם אֵין סוֹף**.

מדת הדין מעכבת התפשטות מדת החסד

אֶלָּא הָעִנְיָן הוּא, שאכן נחלה בלי מצרים, היינו בעולם הזה. אולם לא מיירי בנחלת קרקע, אלא בהשפעה מרובה של מדת החסד. והכוונה, לפי **שֶׁמִּדַּת הַחֶסֶד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא**, שעניינה הוא להטיב עם הבריות, **הָיָה רְצוֹנָהּ לְהִתְפַּשֵּׁט** בעולם **לְטוֹבַת הַבְּרִיּוֹת עַד אֵין חֵקֶר** - עד אין קץ, ולהטיב עמהם בלא גבול. **אָמְנָם מִדַּת הַדִּין** - המקטרגת לפני הקב"ה אודות עוונות בני האדם, **מְעַכֶּבֶת בְּיָדָהּ, וְאֵינָהּ רוֹצָה שֶׁמִּדת החסד תִּתְפַּשֵּׁט כִּרְצוֹנָהּ**[2].

ציונים ומקורות

האמת יש לנחלה מצרים, ולעולם הכוונה היא שיזכה לנחלת כל העולם, וכהפירוש שדחה רבינו. וראה בברכות (נא, א) שהמברך על כוס מלא, נותנין לו נחלה בלי מצרים, שנאמר 'ומלא ברכת ה' ים ודרום ירשה'. ופירש **המהרש"א** (ח"א שם), דהיינו עד הים שאין משם עוד ישוב עולם, וכן עד דרום, שגם משם אין עוד ישוב מחמת חום גדול, כמ"ש התוכניים. ו. ואם כן מיושב מה שקראוה 'נחלה בלי מצרים', שהעולם הבא באמת אין לו שום גבולות וקצוות, ועל כן אפשר לתת ממנו 'נחלה בלי מצרים', לכל אחד ואחד. וראה **בתורת המנחה** (פרשת ויקהל דרשה לא עמוד 623) שאכן פירש כן, וכתב צריך אדם להתענג בשבת זכר לעולם הבא, כדאמר ר' יוחנן, המענג את השבת נותנין לו נחלה בלא מצרים, וזהו העולם הבא שאין לו מצר ולא גבול. ז. תיבות אלו הן מטבע לשון ע"פ דרשת הגמרא (קידושין לט, ב), 'למען ייטב לך' (דברים כב, ז), לעולם שכולו טוב, 'ולמען יאריכון ימיך' לעולם שכולו ארוך. ח. ככתוב **בשער מאמרי רשב"י** (שער ב פרשת בא) וז"ל, כי כל מדידה היא מצד הגבורה, לפי שהחסד מורה התפשטות בכל הדברים, אבל הגבורה והדין אינה מנחת האור העליון להתפשט למטה להאיר, אלא בקצבה ומדה, בשיעור הצריך להתפשט ולא יותר.

וּרְאָיָה לַדָּבָר מַה שֶּׁאָמְרוּ רַז"ל (ויק"ר כו, א ילקוט תהלים רמז תשכז) עַל פָּסוּק (תהלים לו, ז) 'צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי אֵל', הַאֵיךְ דְּהִשְׁפַּעְתָּ הִשְׁפַּעְתָּ.

וְהַמִּדָּת הַדִּין אֵינָהּ מְעַכֶּבֶת אֶלָּא כְּשֶׁיֵּשׁ מְקַטְרְגִים, כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּאִיּוֹב, דִּכְתִיב בֵּיהּ (איוב א, י) 'מַעֲשֶׂה יָדָיו בֵּרַכְתָּ וּמִקְנֵהוּ פָּרַץ בָּאָרֶץ', שֶׁלֹּא כְּמִנְהַג הָעוֹלָם (ב"ב טו, ב). וְעַל יְדֵי קִטְרוּג הַשָּׂטָן, אִבֵּד הַכֹּל וְנִמְנַע מִמֶּנּוּ הַחֶסֶד.

זֶרַע שִׁמְשׁוֹן הַמְבוֹאָר

וּרְאָיָה לַדָּבָר, מַה שֶּׁאָמְרוּ רַז"ל (ויק"ר כז, א)[ט] עַל הַפָּסוּק (תהלים לו, ז) 'צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי אֵל' - הצדקות שאתה הקב"ה עושה, הם גבוהים ורמים, כמו ההרים החזקים והרמים[יא], הַאֵיךְ דְּהִשְׁפַּעְתָּ הִשְׁפַּעְתָּ[יב] - למי שאתה משפיע במדת הצדקה והחסד, אתה משפיע לו בשפע רב. ומבואר מכך, שבמקום שמדת החסד שולטת, הרי היא משפיעה במדה מרובה ובלי גבול.

מדת הדין מעכבת את השפעת החסד רק כשיש מקטרגים

וְהַמִּדָּת הַדִּין אֵינָהּ מְעַכֶּבֶת את השפעת מדת החסד, אֶלָּא כְּשֶׁיֵּשׁ מְקַטְרְגִים, כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּאִיּוֹב[יג], שמתחילה היתה מדת החסד משפיעה עליו יותר מכדרך הטבע, דִּכְתִיב בֵּיהּ, לפני שהתחיל להתייסר (איוב א, י)[ד], 'מַעֲשֶׂה יָדָיו בֵּרַכְתָּ וּמִקְנֵהוּ פָּרַץ בָּאָרֶץ', ודרשו רבותינו בגמרא (ב"ב טו, ב)[טו], שמעשה ידיו של איוב, וגם מקנהו, היו מתברכים שֶׁלֹּא כְּמִנְהַג הָעוֹלָם - הרבה יותר מכדרך הטבע. וְעַל יְדֵי קִטְרוּג הַשָּׂטָן, שאמר להקב"ה, שאיוב עובד אותו בקיום המצוות בכל פרטיהן, רק מפני שאינו חסר כלום[טז], אִבֵּד את הַכֹּל - כל

ציונים ומקורות

ט. לשון המדרש, רבי יהושע בן לוי כי סליק [כשהלך] לרומי, ראה שם עמודים של שיש מכוסים בטיפטיאות [מיני בגדים יקרים], בשרב [היו מכוסים בהם, כדי] שלא יפקעו [מחמת החום], ובצנה [בימות החורף, היו מכוסים בהם, כדי] שלא יקרשו, ראה שם עני אחד, ומחצלת קנים תחתיו ומחצלת קנים על גביו [שבהם היה מתכסה מפני הקור והחום], על העמודים קרא צדקתך כהררי א-ל', אן דאת יהב את משפע [היכן שאתה נותן, אתה משפיע במדה מרובה], ועל העני קרא 'משפטיך תהום רבה', אן דאת מחי את מדקדק [היכן שאתה מכה, אתה מדקדק להעניש במדה מרובה ובעוצמה רבה, כמו התהום הגדול], ע"כ. וראה כעין זה, בילקוט שמעוני (תהלים רמז תשכז).

י. לשון הפסוק, 'צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי אֵ-ל מִשְׁפָּטֶךָ תְּהוֹם רַבָּה אָדָם וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ ה'.

יא. ע"פ רש"י ומצודת דוד שם. ובמחזור ויטרי (סימן קמא) פירש, כלומר, כגבוה שמים על הארץ, כן הגבר

יב. לפנינו במדרש, אן דאת יהב את משפע.

יג. איוב היה איש צדיק וירא אלקים, שהיה מושפע בבנים ובבנות ונכסים מרובים. אך עבור הקטרוג של המקטרג, נמסר ביד השטן, ומתו בניו ובנותיו ומקנהו, וגם לקה ביסורים נוראים. בכל זאת לא חטא איוב בשפתיו, אך בלבו בעט ביסורים. לבסוף הודה על טעותו, והתרפא, וחזר אליו כל רכושו, ונתעשר יותר ממה שהיה קודם, ונולדו לו עוד בנים ובנות. בבבא בתרא (טו, א) נחלקו אמוראים, באיזו תקופה חי איוב, ועיין שם שלפי דעה אחת, איוב לא היה ולא נברא, אלא משל היה [ללמוד ממנו תשובות למקטרגים על מדת הדין, ושאין אדם נתפס על צערו].

יד. לשון הפסוק, 'הֲלֹא אַתָּה שַׂכְתָּ בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וּבְעַד כָּל אֲשֶׁר לוֹ מִסָּבִיב מַעֲשֵׂה יָדָיו בֵּרַכְתָּ וּמִקְנֵהוּ פָּרַץ בָּאָרֶץ'.

טו. לשון הגמרא, מאי 'מעשה ידיו ברכת', אמר רבי שמואל בר רב יצחק, כל הנוטל פרוטה מאיוב

וְהִנֵּה הַמְּקַטְרְגִים אֵינָם מוֹסִיפִים כֹּחַ אֶלָּא כְּשֶׁאָדָם נוֹטֶה אַחַר תַּאֲוֹתָיו וַהֲנָאַת גּוּפוֹ הַקָּרוֹץ מֵחֹמֶר, לֹא כֵן כְּשֶׁנּוֹטֶה לִדְבָרִים רוּחָנִיִּים לַהֲנָאַת נִשְׁמָתוֹ, שֶׁאָז אֵין לָהֶם רְשׁוּת לְהִתְקָרֵב. וּבְיוֹם שַׁבָּת מִתְחַבְּאִים הַקְּלִפּוֹת, כִּדְאִיתָא בַּזֹּהַר פָּרָשַׁת וַיַּקְהֵל (רג,

זֶרַע שִׁמְשׁוֹן הַמְּבוֹאָר

רכושו, וגם בניו ובנותיו, וגם נתייסר גופו ביסורים גדולים[יז], וְנִמְנַע מִמֶּנּוּ הַחֶסֶד שהיה מושפע עליו.

כח המקטרגים בא מחמת ההנאות הגופניות

וְהִנֵּה הַמְּקַטְרְגִים אֵינָם מוֹסִיפִים כֹּחַ להתגבר נגד התפשטות מדת החסד, ולקטרג על בני האדם, אֶלָּא כְּשֶׁאָדָם נוֹטֶה ונמשך אַחַר תַּאֲוֹתָיו[יח] וַהֲנָאַת גּוּפוֹ הַקָּרוּץ מֵחֹמֶר[יט] - שנחתך ונוצר מטיט[כ], שעל ידי כן הוא נותן כח לחיצונים, שהם המקטרגים[כא]. אבל לֹא כֵן כְּשֶׁנּוֹטֶה האדם לִדְבָרִים רוּחָנִיִּים לַהֲנָאַת נִשְׁמָתוֹ, ואינו נוטה אחרי ההנאות הגופניות, שֶׁאָז אֵין לָהֶם רְשׁוּת לחיצוניים לְהִתְקָרֵב אליו ולקטרג עליו.

הנאות הגוף בשבת אינם נותנים כח למקטרגים

וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת, מִתְחַבְּאִים הַקְּלִפּוֹת של כוחות הטומאה, **כִּדְאִיתָא בַּזֹּהַר פָּרָשַׁת וַיַּקְהֵל**[כב] (ח״ב רג, ב), ואינם יכולים לקטרג[כג]. וְזֶהוּ פירוש המדרש (מדרש תהלים

ציונים ומקורות

מתברך. מאי ׳ומקנהו פרץ בארץ׳, אמר רבי יוסי בר חנינא, מקנהו של איוב פרצו גדרו של עולם, מנהגו של עולם זאבים הורגים העזים, מקנהו של איוב עזים הורגים את הזאבים. **טז.** כמו שנאמר (איוב א, ט-יא), ׳ויען השטן את ה׳ ויאמר החנם ירא איוב אלקים, הלא את אתה שכת בעדו ובעד ביתו ובעד כל אשר לו מסביב מעשה ידיו ברכת ומקנהו פרץ בארץ, ואולם שלח נא ידך וגע בכל אשר לו אם לא על פניך יברכך׳. **יז.** כמסופר בתחילת ספר איוב. **יח.** הנה לא מצינו היאך היה איוב נוטה לתאוותיו, ואדרבה בבבא בתרא (טו, א) מבואר שהיה חסיד גדול. ואולי כוונת רבינו למשתאות שעשו בניו, כמו שכתוב (איוב א, ד) ׳והלכו בניו ועשו משתה בית איש יומו ושלחו וקראו לשלשת אחיותיהם לאכל ולשתות עמהם׳, וכתוב על כך בזוהר (ח״ב לד, א) ז״ל, ובמשתיא בכל יומא מקטרגא שכיח ולא יכיל ליה [ובמשתה שעשו כל יום, היה המקטרג מצוי, אך לא היה יכול להרע לאיוב], ע״כ. **יט.** ע״פ לשון הפסוק (איוב לג, ו) ׳מֵחֹמֶר קָרַצְתִּי גַּם אָנִי׳. **כ.** שהרי גוף האדם נוצר מעפר המגובל במים, כמו שפירש רש״י על הפסוק (בראשית ב, ו) ׳ואד יעלה מן הארץ׳. ועיין במדרש (ב״ר ב, ו).

כא. זה לשון ספר **מחברת הקודש** (להרב חיים וויטאל זצ״ל, שער השבת ד״ה ודע כי כל, לד, ב), ודע כי כל מה שאדם אוכל בשבוע, הרוב הולך לחיצונים, ואין בו רוחניות כי אם בחלק ההכרחי למזון הנפש שלא תתפרד, וכל המוסיף מזה, מוסיף כח ליצר הרע. ומה שאוכל בשבת הוא הכל רוחני, ואף על פי שאוכל יותר מן הצורך, נבלע באבריו. וכן הוא **במשנת חסידים** (מסכת ליל שבת פ״ד), שאף שאוכל בשבת יותר מצורך, אינו הולך לחיצונים. וראה מה שהובא בענין זה בהערה להלן בסמוך. **כב.** לשון הזוהר, תא חזי, כיון דעאל שבתא, ואתטמר ההוא מדורא [כיון שנכנסת השבת, ונטמנת המדורה של ׳קליפת נוגה׳], כל אשין דאשא קשיא אתטמרו ואתכפיין [כל האשות של האש הקשה, שהם כוחות הדין של מעלה שבנהר דינור, כולם נטמנים ואינם שולטים], ואפילו אשא דגיהנם וחייבין דגיהנם אית לון נייחא [ואפילו האש של הגיהנם שובת, והרשעים הנמצאים בגיהנם יש להם מנוחה], וכלא תתא ועילא אית להו נייחא [וכל העולמות של מטה ושל מעלה יש להם מנוחה]. **כג.** מהמשך דברי רבינו מבואר שאף כשהאדם נוטה בשבת אחר הנאת גופו אינו מוסיף כח בחיצונים. ראה מה שהובא בזה,

ב), וְזֶהוּ 'מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת' (תהלים צב, א), לְיוֹם שֶׁשַּׁבְתּוּ הַמַּזִּיקִים מִן הָעוֹלָם. **וְלָכֵן** דַּיֵּק לוֹמַר, כָּל הַמְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת, וְלֹא אָמַר כָּל הַמְשַׁמֵּר אֶת הַשַּׁבָּת, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁמְּעַנֵּג זֶה הוּא נוֹטֶה אַחַר הֶנְאַת גּוּפוֹ, עִם כָּל זֶה, לֹא יוֹסִיף כֹּחַ בַּחִיצוֹנִים, וְלֹא יִהְיֶה רְשׁוּת לְמִדַּת הַדִּין לְעַכֵּב עַל מִדַּת הַחֶסֶד שֶׁלֹּא תִתְפַּשֵּׁט עָלָיו בְּשֶׁפַע גָּדוֹל, עַד שֶׁיִּתְּנוּ הַמְקַטְרְגִים מִדָּה וּגְבוּל לַטּוֹבָה הָרְאוּיָה לָבֹא עָלָיו. כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ (ב"ב שם) עַל 'וּמִקְנֵהוּ פָּרַץ בָּאָרֶץ' הַנַּ"ל, דִּמְלַת 'פָּרַץ' מַשְׁמַע שֶׁפָּרַץ כָּל הַגְּבוּלִים וְהַתְּחוּמִים, לֹא כְּאַבְרָהָם שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ יִשְׁמָעֵאל, וְלֹא

זֶרַע שִׁמְשׁוֹן הַמְבוֹאָר

צב, ה)[כד], על הפסוק (שם צב, א) 'מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת' - לְיוֹם - שיר זה נאמר עבור יום השבת, שֶׁנִּקְרָא כֵּן, מִפְּנֵי שֶׁבּוֹ שָׁבְתוּ - התבטלו והתחבאו הַמַּזִּיקִים מִן הָעוֹלָם.

המענג את השבת יזכה לחסד בלי גבול ומדה

וְלָכֵן רבי יוסי לוֹמַר, כָּל הַ'מְעַנֵּג' אֶת הַשַּׁבָּת נותנין לו נחלה בלי מצרים, וְלֹא אָמַר כָּל הַ'מְשַׁמֵּר' אֶת הַשַּׁבָּת[כה] וכו', משום שרצה לחדש, שֶׁגַּם ה'מענג' את השבת באכילה ושתיה, אַף עַל פִּי שֶׁמְּעַנֵּג זֶה, הוּא נוֹטֶה אַחַר הֶנְאַת גּוּפוֹ, עִם כָּל זֶה, לֹא יוֹסִיף משום כך כֹּחַ בַּחִיצוֹנִים - בכוחות הטומאה, וְלֹא יִהְיֶה רְשׁוּת לְמִדַּת הַדִּין לקטרג וּלְעַכֵּב עַל מִדַּת הַחֶסֶד שֶׁלֹּא תִתְפַּשֵּׁט עָלָיו בְּשֶׁפַע גָּדוֹל, עַד שֶׁיִּתְּנוּ הַמְקַטְרְגִים מִדָּה וּגְבוּל לַטּוֹבָה הָרְאוּיָה לָבֹא עָלָיו, אלא יזכה לנחלה בלי שום מצרים, שמדת החסד תתפשט עליו בלי סוף, ואף שלא כדרך הטבע. כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ בגמרא (ב"ב טו, ב) עַל הפסוק שנאמר אצל איוב 'וּמִקְנֵהוּ פָּרַץ בָּאָרֶץ' הַנַּ"ל, דִּמְלַת 'פָּרַץ' מַשְׁמַע שֶׁלפני שהשטן קטרג על איוב, המקנה שלו, פָּרַץ את כָּל הַגְּבוּלִים וְהַתְּחוּמִים של דרך הטבע, מחמת ריבוי ההשפעה של מדת החסד. וכמו כן, המענג את השבת, יזכה לנחלה בלי מצרים, כלומר, שהשפע שתגיע אליו על ידי מדת החסד, תפרוץ את כל גבולות הטבע, ויזכה לשפע בלי סוף.

יעקב שכל בניו היו צדיקים זכה לשפע בלי גבול

ועל כן ממשיכה הגמרא שם לומר, ששפע זה יהיה, לֹא כְּהשפע שניתן לְאַבְרָהָם שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ יִשְׁמָעֵאל הרשע, וְלֹא

ציונים ומקורות

בהערה לעיל בסמוך. וראה **בפרי צדיק** (פרשת תולדות אות ד, ואות י) בשם האר"י ז"ל, שגם כשמכוון להנאת עצמו בשבת, הוא בקדושה. **ובבית הלוי** (פרשת תרומה ד"ה ובזה מובן) ביאר על פי דברי הזוהר (ח"ב פח, ב), שבאכילה של שבת גם אם האדם מכוין בו לתענוג, למצוה ייחשב לו. וראה עוד מש"כ רבינו בפרשת בהעלותך (אות ג), ובספרו **תולדות שמשון** (פ"ב מ"ז) כתב בשם מקובלים (שער הקדושה פט"ו), שהבשר שאדם אוכל בסעודות מצוה אינו מוליד רמה, ועל זה נאמר 'אף בשרי ישכון לבטח'.

כד. לשון המדרש, דבר אחר, 'מזמור שיר ליום השבת', ליום ששבתו המזיקין מן העולם.

כה. כמו שאמר רבי יוחנן (להלן שם ע"ב), כל המשמר שבת כהלכתו, אפילו עובד עבודה זרה כדור

כְּיִצְחָק שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ עֵשָׂו, וּמִדַּת הַדִּין הָיְתָה לָהּ אֵיזוֹ טַעֲנָה עֲלֵיהֶם, אֶלָּא כְּיַעֲקֹב שֶׁהָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה וְכוּ'. **וְלֹא** תֹּאמַר שֶׁהַמִּדַּת הַדִּין לֹא יִהְיֶה לָהּ רְשׁוּת לְקַטְרֵג עָלָיו בִּפְרָט, אָמְנָם תְּקַטְרֵג עָלָיו בִּכְלָל, כִּי הָעוֹלָם נִדּוֹן אַחַר רֻבּוֹ (קידושין מ, ב), אֶלָּא יִהְיֶה נִצּוֹל אַף מִשִּׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת (שבת שם).

זֶרַע שִׁמְשׁוֹן הַמְּבוֹאָר

כְּהשפע שניתן לִיצְחָק שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ עֵשָׂו הרשע, וּמחמת כן מִדַּת הַדִּין הָיְתָה לָהּ אֵיזוֹ טַעֲנָה עֲלֵיהֶם, וזה גרם לעכב שלא יזכו לנחלה שלימה ולשפע של חסד מוחלט בלי מצרים, אֶלָּא השפע שיקבל יהיה כְּיַעֲקֹב שֶׁהָיְתָה מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה וְכוּ' - שכל בניו היו צדיקים. ולכן לא היתה מדת הדין יכולה לקטרג עליו, וזכה לשפע של מדת החסד בלי מצרים וגבולות[כו].

המענג את השבת
לא ישתעבד עם הכלל בשעבוד מלכויות

ובהמשך הגמרא מובא, שרב[כז] נחמן בר יצחק אמר, שהמענג את השבת, יזכה להנצל משעבוד גליות. וְכוונתו של רב נחמן היא תתבאר על פי דברינו לעיל, והיינו, שלֹא תֹּאמַר, שֶׁאף שהַמִּדַּת הַדִּין לֹא יִהְיֶה לָהּ רְשׁוּת לְקַטְרֵג עָלָיו - על המענג את השבת בִּפְרָט - שאם לא יהיו גזירות רעות על הצבור, אף הוא יזכה לשפע מרובה בזכות שהוא מענג את השבת, למרות שהוא נמשך אחר הנאות גופו בשבת, אָמְנָם המדת הדין תְּקַטְרֵג עָלָיו בִּכְלָל, שאם ייגזר על כלל ישראל לגלות ולהשתעבד תחת המלכויות, גם הוא ישתעבד עמהם, כִּי הָעוֹלָם בכללותו נִדּוֹן אַחַר רֻבּוֹ - אחר רוב האנשים, ואם רובם רשעים גם המיעוט שהם צדיקים, נענשים איתם (קידושין מ, ב)[כח]. אֶלָּא לא יהיה כן, ודינו של המענג את השבת יהיה שונה מדין הכלל, שיִהְיֶה נִצּוֹל אַף מִשִּׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת שנגזר על הציבור. ואף אם הכלל ישתעבד תחת המלכויות, הוא עצמו לא ישתעבד עמהם[כט].

ציונים ומקורות

אנוש, מוחלין לו. **כו.** יש לציין שביעקב נאמר (בראשית ל, מג) 'ויפרוץ האיש מאד מאד'. והיינו גם כן שלא כדרך הטבע כמו באיוב, כמו שביאר בצרור המור (פרשת ויצא ד"ה ואמר ויפרוץ), ואמר ויפרוץ האיש מאד מאד. שלא כדרך העולם, ולא כדרך טבע כמו שחשב לבן. אלא בעזרת ה'. וזה שאמרו ז"ל שפרץ גדרו של עולם, כאומרו 'ומקנהו פרץ בארץ' וכו'. לרמוז שזה היה בהשגחה גמורה, לא במקרה ובטבע. כי המקרה לא יתמיד. אבל בכאן אמר 'מאד מאד', אחר ששנה בענין, שבזה פרץ גדרו ומנהגו וטבעו של עולם, כמו באיוב שהרחלים היו טורפות הזאבים. **כז.** לשון הגמרא, רב נחמן בר יצחק אמר, ניצול משעבוד גליות, כתיב הכא (ישעיהו נח, יט) 'והרכבתיך על במתי ארץ', וכתיב התם (דברים לג, כט) 'ואתה על במותימו תדרך'. **כח.** לשון הגמרא, רבי אלעזר ברבי שמעון אומר, לפי שהעולם נידון אחר רובו, והיחיד נידון אחר רובו, עשה מצוה אחת, אשריו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות. עבר עבירה אחת, אוי לו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף חובה. **כט.** רבינו מחדש כאן, שבשכרו של המענג את השבת כלול גם כן שלא יהיה נכלל עם הרוב להשתעבד תחת האומות.

וְאִם תֹּאמַר, אֵיךְ קָאָמַר דִּבְזוּת שֶׁמְּעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת יִנָּצֵל מֵהַמְקַטְרְגִים, וְהָא אִם יִהְיוּ לוֹ עֲוֹונוֹת אֲחֵרִים שֶׁבִּשְׁבִילָם תִּהְיֶה לְמִדַּת הַדִּין טַעֲנָה עָלָיו, לֹא יִנָּצֵל, כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּאַבְרָהָם וְיִצְחָק.

וְיֵשׁ לוֹמַר, שֶׁאַבְרָהָם וְיִצְחָק שָׁאנֵי, שֶׁהֵם לֹא שָׁמְרוּ אֶת הַשַּׁבָּת, כִּדְאִיתָא בִּבְרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה י"א (אות ז), עַל פָּסוּק (בראשית ב, א) 'וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם', ועיי"ש. אֲבָל יַעֲקֹב שָׁמַר אֶת הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁהֵאֲרַכְנוּ לְעֵיל בְּפָרָשַׁת וַיִּשְׁלַח (אות יא), עַל פָּסוּק (שם לג, יח) 'וַיִּחַן אֶת פְּנֵי הָעִיר', ועיי"ש.

זֶרַע שִׁמְשׁוֹן הַמְבוֹאָר

המענג את השבת זוכה לנחלה בלי מצרים

אף אם יש לו עוונות

וְאִם תֹּאמַר - ואם תרצה להקשות, **אֵיךְ קָאָמַר דִּבְזוּת שֶׁמְּעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת יִנָּצֵל מֵהַמְקַטְרְגִים**, ויושפע עליו מדת החסד בלי מיצר וגבול, **וְהָא אִם יִהְיוּ לוֹ עֲוֹונוֹת אֲחֵרִים, שֶׁבִּשְׁבִילָם תִּהְיֶה לְמִדַּת הַדִּין טַעֲנָה עָלָיו, לֹא יִנָּצֵל** מהמקטרגים, שיקטרגו עליו מחמת עוונותיו, שיהיה גבול ומדה לחסד שמושפע עליו, **כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּאַבְרָהָם וְיִצְחָק**, שבשביל שהיו להם בנים לא טובים שחטאו, קטרגה עליהם מדת הדין, ולא זכו לנחלה שלימה. ומדוע המענגה יזכה לנחלה כמו יעקב אבינו שלא היתה סיבה לעכב מעליו את השפעת החסד, והרי אדם זה יש לו עוונות המעוררים את המקטרגים לעכב החסד, ואינו עדיף מאברהם ויצחק.

וְיֵשׁ לוֹמַר, שֶׁאַבְרָהָם וְיִצְחָק שָׁאנֵי - שונים, לפי **שֶׁהֵם לֹא שָׁמְרוּ אֶת הַשַּׁבָּת, כִּדְאִיתָא בִּמדרש בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה י"א** (אות ז)[ל], **עַל הַפָּסוּק** (בראשית ב, א) **'וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם', ועיי"ש**[לא]. **אֲבָל יַעֲקֹב שָׁמַר אֶת הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁהֵאֲרַכְנוּ לְעֵיל בְּפָרָשַׁת וַיִּשְׁלַח** (אות יא), **עַל הַפָּסוּק** (שם לג, יח) **'וַיִּחַן אֶת פְּנֵי הָעִיר'** - ודרשו במדרש (שם), ש'ויחן' הוא מלשון מנוחת השבת, וכלומר, שיעקב הקפיד לשמור את מצות השבת אף מקודם שנצטוו עליה, ולכן נכנס לעיר שכם בערב שבת עם דמדומי חמה [לפני שחשיכה], וקבע עירוב תחומין מבעוד יום, כדי שיוכל ללכת בשבת אל מקנהו ששכנו מחוץ לעיר, ובזכות זה זכה

ציונים ומקורות

ל. לשון המדרש, רבי יוחנן בשם רבי יוסי בר חלפתא אמר, אברהם שאין כתוב בו שמירת שבת ירש את העולם במדה, שנאמר (בראשית יג, יז) 'קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה' וגו', אבל יעקב שכתוב בו שמירת שבת, שנאמר (שם לג, יח) 'ויחן את פני העיר', נכנס עם דמדומי חמה, וקבע תחומין מבעוד יום, ירש את העולם שלא במדה, שנאמר (שם כח, יד) 'והיה זרעך כעפר הארץ' וגו'.

לא. ביפה תואר השלם (ב"ר שם ד"ה שאין) האריך לדון האם מדברי המדרש מבואר שאברהם ויצחק לא שמרו השבת, או שרק לא נכתב בהם כך, מפני שלא שמרוהו בשלימות כיעקב. וראה **פנים מסבירות** (שבת שם ד"ה כל המענג), שבוודאי אברהם ויצחק כיבדו את השבת כראוי, שהרי קיימו אף מצות עירוב תבשילין. ולפי זה דקדק, למה לא ניתנה כמו כן לאברהם וליצחק נחלה בלי מצרים, כמו ליעקב.

זֶרַע שִׁמְשׁוֹן הַמְּבוֹאָר

לנחלה בלי מצרים, שלא יכלו המקטרגים לצמצם ממנו את מדת החסד[לב], ועיי"ש.

ולכן, אף המענג את השבת יזכה לנחלה בלי מצרים, שלא יוכלו המקטרגים לקטרג עליו אף אם יהיה בו עוון, ויהיה מושפע בחסד בלי גבול, ועדיף הוא בזה מאברהם ויצחק, מפני שהתענג בשבת[לג].

ציונים ומקורות

לב. ומשמע מלשון רבינו, שמה שיעקב זכה לנחלה בלי מצרים בזכות שמירת השבת, כולל שני עניינים, האחד, שלא יוכלו המקטרגים לקטרג עליו אף אם יהיו לו עוונות. והשני, שהחסד יהיה מושפע עליו בלי שום הגבלות של דרך הטבע.

לג. תמצית הדרוש: א. המענג את השבת זוכה לנחלה בלי מצרים, היינו שהחסד יושפע עליו בלי גבול ומדה. ולא יוכלו המקטרגים לקטרג על התפשטות החסד מחמת שהוא נוטה לתאוות הגופניות, כיון שתענוגים אלה הם לכבוד השבת. ב. ואף לא יהיה נידון עם הכלל להשתעבד תחת המלכויות. ג. ואף אם יהיו בידו עוונות, יזכה בזכות שהוא מענג את השבת, להתפשטות מדת החסד עליו.

בְּסִיעְתָּא דִּשְׁמַיָּא

זֶרַע שִׁמְשׁוֹן

עֲרִיכָה מְיוּחֶדֶת לְיַלְדֵי יִשְׂרָאֵל

פְּנִינִים נִפְלָאִים וּמְתוּקִים עַל הַפָּרָשָׁה

מִתּוֹךְ הַסֵּפֶר הַמְּסֻגָּל "זֶרַע שִׁמְשׁוֹן" שֶׁחִבְּרוֹ הַמְקֻבָּל הָאֱלֹקִי הַקַּדְמוֹן רַבִּי שִׁמְשׁוֹן חַיִּים נַחְמָנִי זֵכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה.
אֲשֶׁר בִּקֵּשׁ שֶׁיִּלְמְדוּ בְּסִפְרוֹ וְהִבְטִיחַ יְשׁוּעוֹת רַבּוֹת לִמְקַיְּמֵי בַּקָּשָׁתוֹ.

פָּרָשַׁת כִּי תִּשָּׂא תשע"ט • גִּלְיוֹן 25

תּוֹרַת שִׁמְשׁוֹן

בְּמַעֲלַת הַמְּעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת

'וְאַתָּה דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אַךְ אֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ כִּי אוֹת הִוא בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם לָדַעַת כִּי אֲנִי ה' מְקַדִּשְׁכֶם' (לֹא, יג)

הַגְּמָרָא (שַׁבָּת קיח.) הֵבִיאָה מַאֲמָר בְּגֹדֶל מַעֲלַת "הַמְּעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת": "כָּל הַמְּעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת נוֹתְנִים לוֹ נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים", שֶׁנֶּאֱמַר נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ, לֹא כְּאַבְרָהָם לֹא כְּיִצְחָק, אֶלָּא כְּיַעֲקֹב דִּכְתִיב בֵּיהּ וּפָרַצְתָּ יָמָּה וְקֵדְמָה צָפוֹנָה וָנֶגְבָּה.

וְצָרִיךְ לְהָבִין בְּדִבְרֵי הַגְּמָרָא:

א. אֵיךְ יִתָּכֵן שֶׁיִּהְיֶה לְאָדָם נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים, בְּלִי תְּחוּמִין וּבְלִי גְּבוּלִין, הֲלֹא אַף אִם יִתְּנוּ לוֹ אֶת כָּל הָעוֹלָם יִהְיֶה לָזֶה תְּחוּם וּגְבוּל.

ב. וְעוֹד קָשֶׁה, אִם יִהְיוּ הַרְבֵּה שֶׁיְּעַנְּגוּ אֶת הַשַּׁבָּת אֵיךְ יוּכַל לִתֵּן בָּעוֹלָם הַזֶּה לְכָל אֶחָד מֵהֶם נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים. וְאֵין לוֹמַר שֶׁהַכַּוָּנָה עַל שָׂכָר בָּעוֹלָם הַבָּא, שֶׁאִם כֵּן מַה חִדּוּשׁ יֵשׁ בָּזֶה שֶׁיִּהְיֶה בְּלִי מְצָרִים, הֲרֵי כָּל הַטּוֹבוֹת שֶׁל עוֹלָם הַבָּא הֲרֵי הֵם בְּלִי שִׁעוּר וְקִצְבָה, עוֹלָם שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב.

ג. מַה חִדּוּשׁ יֵשׁ בְּשָׂכָר מִי שֶׁמְּעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת יוֹתֵר מִשְּׁאָר מִצְוֹת שֶׁגַּם עֲבוּרָם יֵשׁ שָׂכָר בָּעוֹלָם הַבָּא.

וּמְבָאֵר רַבֵּנוּ הַזֶּרַע שִׁמְשׁוֹן זי"ע: הִנֵּה מִמִּדַּת הַחֶסֶד שֶׁל הקב"ה הָיָה רְצוֹנוֹ לִתֵּן לַבְּרִיּוֹת עַד אֵין חֵקֶר, אָמְנָם מִדַּת הַדִּין מְעַכֶּבֶת עָלֶיהָ וְאֵינָהּ רוֹצָה שֶׁתִּתְפַּשֵּׁט הַחֶסֶד כִּרְצוֹנָהּ. וּמִדַּת הַדִּין מְעַכֶּבֶת רַק כְּשֶׁיֵּשׁ מְקַטְרְגִים, כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ אֵצֶל אִיּוֹב דִּכְתִיב בֵּיהּ (אִיּוֹב א, י) **"מַעֲשֵׂה יָדָיו בֵּרַכְתָּ"**, וּמִקְנֵהוּ פָּרַץ בָּאָרֶץ שֶׁלֹּא כְּמִנְהַג הָעוֹלָם, וְעַל יְדֵי קִטְרוּג הַשָּׂטָן אָבַד הַכֹּל וְנִמְנַע מִמֶּנּוּ הַחֶסֶד.

וְהִנֵּה הַמְּקַטְרְגִים אֵינָם מוֹסִיפִים כֹּחַ רַק כְּשֶׁאָדָם נוֹטֶה אַחַר תַּאֲווֹתָיו וַהֲנָאַת גּוּפוֹ הֶעָשׂוּי מֵחֹמֶר, לֹא כֵן כְּשֶׁנּוֹטֶה לִדְבָרִים רוּחָנִיִּים לַהֲנָאַת נִשְׁמָתוֹ שֶׁאָז אֵין לָהֶם רְשׁוּת לְהִתְקָרֵב.

וְיָדוּעַ עוֹד שֶׁבְּיוֹם הַשַּׁבָּת מִתְחַבְּאִים כֹּחוֹת הַטֻּמְאָה, כָּךְ כָּתַב הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (ח"ב דַּף צג:) וְזֶה נִרְאֶה כַּוָּנַת הַכָּתוּב: **"מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת"**, מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם שֶׁשָּׁבְתוּ הַמַּזִּיקִים מִן הָעוֹלָם.

וְנִרְאֶה שֶׁלָּכֶן דִּיֵּיק לוֹמַר כָּל **הַמְּעַנֵּג** אֶת הַשַּׁבָּת, וְלֹא אָמַר כָּל הַמְּשַׁמֵּר אֶת הַשַּׁבָּת, כִּי עִקַּר כַּוָּנַת הַגְּמָרָא לוֹמַר שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁבְּעוֹנֶג זֶה הוּא נוֹטֶה אַחַר הֲנָאַת גּוּפוֹ, עִם כָּל זֶה לֹא יוֹסִיף בְּכָךְ כֹּחַ לַחִיצוֹנִים, וְלֹא יִהְיֶה רְשׁוּת לְמִדַּת הַדִּין לְעַכֵּב עַל מִדַּת הַחֶסֶד שֶׁלֹּא תִּתְפַּשֵּׁט עָלָיו בְּשֶׁפַע גָּדוֹל, וְלֹא יִתְּנוּ הַמְּקַטְרְגִים מִדָּה וּגְבוּל לַטּוֹבָה הָרְאוּיָה לָבוֹא עָלָיו. וְזֶה עוֹמֶק כַּוָּנַת הַגְּמָרָא שֶׁאָמְרָה שֶׁיִּזְכֶּה לְנַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים, הַיְינוּ שֶׁהַמְּקַטְרְגִים לֹא יִמְנְעוּ מֵהַטּוֹבָה לְהִתְפַּשֵּׁט. (זֶרַע שִׁמְשׁוֹן' פָּרָשָׁתֵנוּ אוֹת ז')

אַחַר חֵטְא הָעֵגֶל צְרִיכִים לִשְׁמוֹר ב' שַׁבָּתוֹת

'וְאַתָּה דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אַךְ אֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ כִּי אוֹת הִוא בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם לָדַעַת כִּי אֲנִי ה' מְקַדִּשְׁכֶם' (לֹא, יג):

וּמְדַקְדֵּק רַבֵּנוּ הַזֶּרַע שִׁמְשׁוֹן זי"ע, לָמָּה נִכְתַּב שַׁבְּתוֹתַי בִּלְשׁוֹן רַבִּים וְלֹא נִכְתַּב אַךְ אֶת **הַשַּׁבָּת** תִּשְׁמְרוּ בִּלְשׁוֹן יָחִיד כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּכָל הַתּוֹרָה. וְיֵשׁ לְפָרֵשׁ עַל פִּי מַה שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל (עֲרוּבִין נד.) שֶׁכְּשֶׁנִּתְּנוּ לוּחוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת נִתֵּן לְיִשְׂרָאֵל חֵירוּת מִיֵּצֶר הָרַע, וְחֵרוּת מִשִּׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת, אוּלָם לְאַחַר שֶׁחָטְאוּ בָּעֵגֶל חָזַר יֵצֶר הָרַע לִמְקוֹמוֹ, וְנִגְזַר עֲלֵיהֶם שֶׁיִּצְטָרְכוּ לָלֶכֶת שׁוּב לְגָלוּיוֹת אֲחֵרוֹת. וְלָכֵן בְּפָרָשָׁה זוֹ נִכְתְּבָה סָמוּךְ לְפָרָשַׁת חֵטְא הָעֵגֶל, וְנֶאֱמַר אַחַר חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁהֲרֵי בְּמִקְרָא זֶה נִרְמָז לְמַעֵט שַׁבָּת מִמְּלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן (הוּבָא בְּרַשִׁ"י) וּבְצִוּוּי עַל הֲקָמַת הַמִּשְׁכָּן דָּרְשׁוּ חֲזַ"ל (שְׁמוֹ"ר נא, ח) יָבוֹא זְהַב הַמִּשְׁכָּן וַיְכַפֵּר עַל זְהַב הָעֵגֶל, נִמְצָא שֶׁפָּרָשָׁה זוֹ נֶאֱמְרָה אַחַר שֶׁחָטְאוּ בָּעֵגֶל, וְלָכֵן אָמַר הַפָּסוּק כָּאן:"אַךְ אֶת **שַׁבְּתוֹתַי** תִּשְׁמְרוּ" בִּלְשׁוֹן רַבִּים, לִרְמֹז לָהֶם שֶׁמִּפְּנֵי שֶׁחָטְאוּ בָּעֵגֶל וְחָזְרָה עֲלֵיהֶם גְּזֵירַת גָּלוּת וְשִׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת, מֵעַתָּה יִהְיֶה הַתִּקּוּן שֶׁלָּהֶם הוּא שֶׁיִּשְׁמְרוּ שַׁבְּתוֹתַי לָשׁוֹן רַבִּים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל (שַׁבָּת קיח:) שֶׁאִם יִשְׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת מִיַּד נִגְאָלִים. (זֶרַע שִׁמְשׁוֹן' פָּרָשָׁתֵנוּ אוֹת ד)

לישועה ולברכה בכל עת
ניתן לתרום 24 שעות ביממה
ע"י מערכת ממוחשבת מאובטחת
02-80-80-500 שלוחה 3

ברכת המחבר
מתוך הקדמת הספר

הגליון מוקדש לע"נ

לע"נ האשה החשובה מרת **נחמה** ע"ה
בת הרה"ק רבי בן ציון מבאבוב זצוק"ל
נלב"ע י"א אדר ת.נ.צ.ב.ה.
נדבת בניה האחים פרישוואסער הי"ו

זכות המחבר והבטחותיו יעמוד להם לברכה והצלחה ולמילוי כל המשאלות לטובה

הַפָּרָשָׁה וְלִקְחָה

פְּנִינִים מִגְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל בְּעִנְיְנֵי הַפָּרָשָׁה

הַשְׁפָּעַת הַחֶבְרָה

בְּפָרָשָׁתֵנוּ הַתּוֹרָה כּוֹתֶבֶת עַל חֵטְא הָעֵגֶל, וְהִנֵּה הַדָּבָר צָרִיךְ הִתְבּוֹנְנוּת גְּדוֹלָה:

כֵּיצַד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חָטְאוּ בְּדָבָר שֶׁכָּזֶה? וְהֲרֵי הֵם הָיוּ אַחֲרֵי מַעֲמַד הַר סִינַי וּמַתַּן תּוֹרָה? אֵיךְ הֵם נִכְשְׁלוּ???

אֶת הַתְּשׁוּבָה לָכָךְ מוֹצְאִים בְּפָסוּק: "וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֶךְ רֵד כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ..." (שמות לב, ז).

וְרַשִׁ"י כּוֹתֵב שֶׁה' אָמַר לְמֹשֶׁה שֶׁמִּי שֶׁחָטָא בְּעֵגֶל הֵם בְּעָצָם הָעֲרֶב רַב, (תערובת שֶׁל עַמִּים שׂוֹנִים שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ גִּיֵּר אוֹתָם בִּיצִיאָה שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם).

וְעַל כָּךְ נִשְׁאֶלֶת הַשְּׁאֵלָה:

כַּאֲשֶׁר מִתְבּוֹנְנִים בַּפָּרָשָׁה רוֹאִים שֶׁלֹּא רַק הָעֲרֶב רַב חָטְאוּ בְּעֵגֶל הַזָּהָב? וּמַדּוּעַ ה' אוֹמֵר לְמֹשֶׁה: "כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ"?

הַתְּשׁוּבָה:

אֲבָל הָעֲרֶב רַב הִתְחִילוּ בְּחֵטְא הָעֵגֶל - **וְהֵם הִשְׁפִּיעוּ** עַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְכָךְ גַּם מְדוּיָק בְּלָשׁוֹן רַשִׁ"י שֶׁכָּתַב עַל הַפָּסוּק: "כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ": "הֵם שִׁחֲתוּ - וְהִשְׁחִיתוּ". כְּלוֹמַר שֶׁהָעֲרֶב רַב הִתְחִילוּ בְּחֵטְא הָעֵגֶל - וְאַחַר כָּךְ הֶחֱטִיאוּ אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל.

מִכָּאן לוֹמְדִים עַד כַּמָּה הַחֶבְרָה מַשְׁפִּיעָה עַל הָאָדָם, שֶׁהֲרֵי הָעֲרֶב רַב לֹא הָיוּ רַבִּים בְּהַשְׁוָאָה לְעַם יִשְׂרָאֵל, וּבְכָל זֹאת הֵם הִשְׁפִּיעוּ עַל כּוּלָּם, חוּץ מֵעַל שִׁבְטוֹ לֵוִי. כָּאן אָנוּ רוֹאִים גַּם אֶת גּוֹדֶל הַחִיּוּב לְהִתְרַחֵק מֵהַשְׁפָּעָה שֶׁל אֲנָשִׁים הַמִּתְנַהֲגִים שֶׁלֹּא עַל פִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וּמֵאִידָךְ לְהִתְקָרֵב לַאֲנָשִׁים טוֹבִים כְּדֵי לִהְיוֹת מִשְׁפָּעִים מֵהֶם לְטוֹבָה.

כָּל אָדָם בַּחֶבְרָה הוּא בַּעַל הַשְׁפָּעָה רַבָּה עַל הַכְּלָל, לְטוֹב אוֹ לָרָע, לְרוֹמְמָם אוֹ לְהוֹרִידָם, וְזֹאת לְפִי מַעֲשָׂיו וּפְעֻלּוֹתָיו.

אָדָם הַמְבָרֵךְ, לְדֻגְמָא, בְּרָכָה בְּקַלּוּת רֹאשׁ וּבְחָטְף בְּפָנֵי חֲבֵרָיו - בְּהֶכְרַח שֶׁהַדָּבָר יַשְׁפִּיעַ עַל מִי שֶׁנִּמְצָא סְבִיבוֹ. וְכֵן הַשָּׂח שִׂיחָה בְּטֵלָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וְהַמְקֵל לְאֶכֹל מֵאֹכֶל שֶׁאֵינוֹ בְּהַשְׁגָּחָה מְהֻדֶּרֶת, וְהַנֶּעְדָּר מִן הַתְּפִלָּה בְּמִנְיָן וּמִשְׁעוּר הַתּוֹרָה. כָּל אֵלּוּ הֵם **"מַדִּיחִים"** קְטַנִּים שֶׁמַּבְלִי מֵשִׂים לֵב מַטִּים אֶת לִבָּם שֶׁל הַסּוֹבְבִים אוֹתָנוּ לִדְרָכִים עֲקַלְקַלּוֹת...

(ע"פ ספר פרדס רימונים ח"א).

חַיֵּי שִׁמְשׁוֹן

פְּרָקִים מֵחַיֵּי הַזֶּרַע שִׁמְשׁוֹן

זְקֵנוֹ אֲבִי-אִמּוֹ רַבִּי יְהוּדָה מַצְלִיחַ הָיָה אַף בָּקִי בְּחָכְמַת הַקַּבָּלָה, כַּאֲשֶׁר יָעִיד פִּיּוּטוֹ שֶׁחִבֵּר, הַנִּדְפָּס בְּתִקּוּנֵי שׁוֹבְבֵי"ם, אַחַר הַוִּדּוּי 'וְאַתָּה הַיּוֹדֵעַ וְעַד יוֹצֵר' וכו', וְהוּא מְיֻסָּד עַל שֵׁם ע"ב.

גְּדוּלָּתוֹ בַּתּוֹרָה וּבַהֲלָכָה נוֹדְעָה אֵצֶל כָּל יוֹדְעֵי הַתּוֹרָה, וְרַבִּים הֵרִיצוּ אֵלָיו אֶת שְׁאֵלוֹתֵיהֶם. **בְּסֵפֶר פַּחַד יִצְחָק לְהָגָאוֹן רַבִּי יִצְחָק רָפָאֵל חִזְקִיָּה לאמפרונטי זי"ל,** מוּבְאַת תְּשׁוּבָה בַּהֲלָכָה שֶׁכָּתַב לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, בְּכְדֵי לְחַזֵּק אֶת פְּסַק הַדִּין נֶגֶד גֶּבֶר אַלְמָן שֶׁהִסִּיג גְּבוּל רֵעֵהוּ, רַבִּי יְהוּדָה כּוֹתֵב בַּחֲרִיפוּת: "סַעֲרַת ה' חֲמָה יָצְאָה, וְסֹעַר מִתְגּוֹרֵר עַל רַאשׁוֹ יָחוּל, אִם לֹא יָשׁוּב מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה, וּמִן הֶחָמָס אֲשֶׁר בְּכַפּוֹ, כִּי אֶבֶן מִקִּיר תִּצְעָק וְכָפִיס מֵעֵץ יַעֲנֶנָּה, וְרָבְצָה בּוֹ קוֹל הָאֲלָה הַכְּתוּבָה, עַד אֲשֶׁר יִרְאֶה בְּעֵינָיו, וּבְאָזְנָיו יִשְׁמַע דִּבְרֵי חֲכָמִים, וּלְבָבוֹ יָבִין וְשָׁב וְרָפָא לוֹ. נְאוּם הַצָּעִיר, הַחוֹתֵם פֹּה מוֹדִיעָנָא, יוֹם ה' בְּשַׁבָּת כ"ג אֲדָר ה'תפ"ב, בְּסֵדֶר 'לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכָל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם', יְהוּדָה מַצְלִיחַ פאדווה".

✪ מְסַפְּרִים שֶׁבִּישִׁיבָתוֹ שֶׁל הָרַבִּי מִקּוֹצְק, הָיוּ בּוֹחֲנִים אֶת הַבְּחוּרִים שֶׁבָּאִים לְהִתְקַבֵּל לְיִשִׁיבָה, הַאִם הֵם מְסֻגָּלִים לִהְיוֹת עִם הָאֱמֶת גַּם כַּאֲשֶׁר הַדָּבָר הוּא נֶגֶד הַחֶזֶר וְנֶגֶד הַחֶבְרָה. פַּעַם אַחַת בָּא בָּחוּר לְהִתְקַבֵּל לְיִשִׁיבָה. אָמַר לוֹ הָרַבִּי שֶׁקָּשֶׁה לוֹ לִשְׂוֹחֵחַ אִתּוֹ הַיּוֹם, וְלָכֵן כִּדְאֵי שֶׁיִּשָּׁאֵר לָלוּן בַּיְשִׁיבָה כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְדַבֵּר אִתּוֹ מָחָר. סִדְּרוּ לְאוֹתוֹ בָּחוּר חֶדֶר בַּפַּנְימִיָּה, וְדָאֲגוּ לְהַרְדִּימוֹ בְּחֶדֶר נֹחַ וְנָעִים. בַּבֹּקֶר הַשָּׁכֵם קָמָה קְבוּצַת בָּחוּרִים לְהִתְפַּלֵּל עִם הַנֵּץ הַחַמָּה, וּבַחֲזָרָתָם פָּתְחוּ אֶת הַחַלּוֹנוֹת וְהֵעִירוּ אֶת הַבָּחוּר. לְתַדְהֶמְתּוֹ רָאָה הַבָּחוּר אֶת אוֹתָם בַּחוּרֵי יְשִׁיבָה אוֹכְלִים וְשׁוֹתִים, וְהֵחֵל לְהוֹכִיחָם שֶׁאָסוּר לֶאֱכוֹל קוֹדֶם הַתְּפִלָּה. הַבַּחוּרִים הֵחֵלּוּ לִצְחוֹק עָלָיו וְאָמְרוּ לוֹ שֶׁהוּא "מַחְמִיר", וְלָעֲגוּ לוֹ עַל דְּבָרָיו, עַד שֶׁלְּאַט לְאַט הִתְרַכֵּךְ הַבָּחוּר וְהֵחֵל לֶאֱכוֹל יַחַד אִתָּם. לְאַחַר הַתְּפִלָּה נִגַּשׁ הַבָּחוּר לָרַבִּי מִקּוֹצְק, אַךְ הָרַבִּי הוֹדִיעַ לוֹ שֶׁאֵינוֹ מְקַבְּלוֹ לְיִשִׁיבָה מֵהֲמַת שֶׁנִּכְשַׁל בַּ"מִבְחָן" וְאָכַל לִפְנֵי הַתְּפִלָּה. בָּכָה הַבָּחוּר וְהִתְחָרֵט, אַךְ לֹא נִתְקַבֵּל לַיְשִׁיבָה, מִפְּנֵי שֶׁעִקַּר הֶעָבוֹדָה הִיא - לֹא לִהְיוֹת מִשְׁפָּע מִמַּה שֶּׁאֲחֵרִים עוֹשִׂים... (ע"פ סֵפֶר אִבּוֹת יִשְׂרָאֵל).

נערך ע"י המחנך הנודע הרב ינון כהן שליט"א | יו"ל ע"י האיגוד העולמי להפצת תורת זרע שמשון

ארה"ב: הרב מנחם בנימין פאשקעס 347-496-5657 | ארץ ישראל: הרב ישראל זילברברג 05271-66450

לקבלת הגליון נא לשלוח למייל: zera277@gmail.com | לקבלת הגליון להפצה: 02-80-80-500 | לשמיעת שיעורים ועידכונים: 02-80-80-600

ניתן לתרום לזכות ולע"נ ולקחת חלק בהוצאות והפצת הגליונות והספרים.

ניתן להפקיד בבנק מרכנתיל (17) סניף 635 מספר חשבון 71713028 ע"ש זרע שמשון, כמו כן ניתן לתרום בכרטיס אשראי בטל: 02-80-80-500 שלוחה 3

וזכות הצדיק ודברי תורתו הקדושים יגן מכל צרה וצוקה, ויושפע על הלומדים ועל המסייעים בני חיי ומזוני וכל טוב סלה כהבטחתו בהקדמת ספריו.

מדור חדש

מדור יחודי ומרתק בעניינים שונים

מפי הדרשן והמגיד המפורסם

פה מפיק מרגליות

הרה"ג רבי **מנחם יוסטמן** שליט"א

לשמיעת המדור

חייגו 'קול זרע שמשון'

02-80-80-600

נמסר בשפות עברית אידיש ואנגלית

הקישו בכניסה לערכת:

לעברית **130** לאידיש **230** לאנגלית **330**

תענוג רוחני עילאי

אסור לפספס!

השתתפו עמנו.

יחד נכניס את אור תורת 'זרע שמשון' למקומות נוספים!

בתרומה קבועה או חד פעמית

הינכם שותפים

לכל הפצת תורת האחבר בכל העולם!

ושמכם יוזכר בשעת הלימוד הקבוע ברבים לישועה ולברכה!

שכבר זכו לישועות • הצטרפו לרבים שכבר זכו לישועות • הצטרפו

לומד בתורת זרע שמשון

רוצה להבין יותר?!
מעונין לשמוע ווארט קולע
בענייני הפרשה?!
רעיון קצר ונפלא בענינים אחרים?!
שיעור חעציתי על דרוש שלם?!

בלשון הקודש * באידיש
באנגלית * בצרפתית

'קול זרע שמשון'

ארץ ישראל
02-80-80-600

ארה"ב
716-229-4808

לונדון
0333-300-2515

מדור חדש!
3 דקות עם זרע שמשון
לעברית 130 * לאידיש 230 * לאנגלית 330